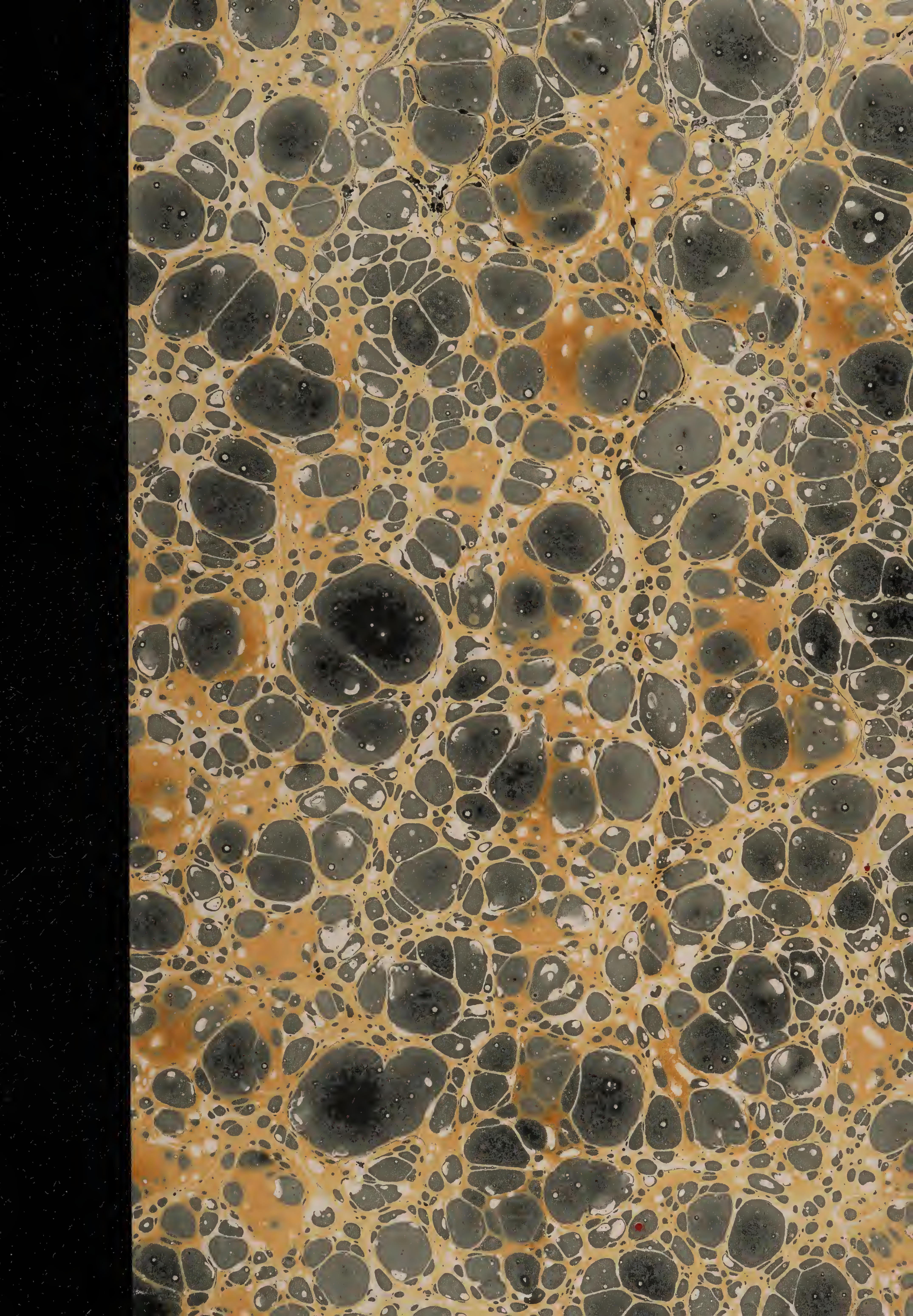

Saml Crompton

"Novam editionem curavit Philippus
Adolphus Boehmer, duasque addidit
diss. quas suo loco dicemus." Hall. 1746. 4
Recus. Lovan: 1755. 4to
Haller. Bibl. Chir. ij. 217

ARTIS OBSTETRICARIÆ COMPENDIUM

Tam THEORIAM quam PRAXIN ſpectans:

MORBORUM omnium qui Fœminis inter geſtandum in Utero, & in Puerperio, nec non Infantibus ſupervenire ſolent CURATIONEM totam complectens.

Huc accedunt MORBORUM omnium, quibus Corpus humanum eſt obnoxium NATURAM INVESTIGANDI METHODUS *vera & accuratiſſima, illorum CURATIONEM efficaciſſimam indigitans*;

Et OBSERVATIONES nonnullæ ad PRAXIN GENERALEM MEDICINÆ attinentes:

In Uſum MEDICINÆ TYRONUM

AUCTORE
RICHARDO MANNINGHAM, *EQUITE*,
M. D. R. S. S. et Coll. Med. Lond.

In hoc gaudeo aliquid diſcere, ut doceam. SENECA.

LONDINI:
Impenſis T. GARDNER, apud Inſigne Capitis *Couleii* prope *Temple-Bar*. MDCCXL.

T.p.: formerly mounted on index leaf now bound at end. 2/8/89.

PRAEFATIO.

QUONIAM conſilium illud pium, quod in levamen puerperarum inopum Nobilium, Clericorum & Medicorum digniſſimi quique, optimi denique omnium ordinum & utriuſque ſexus Patroni nuper iniere, Artem Obſtetricariam docendi occaſionem mihi mox eſt daturum; in rem fore exiſtimavi, futuræ Inſtitutionis, quam apud eos Tirones qui ſe noſtris præceptis dederint præſtiturus ſum, Compendium hoc in medium dare. Quod ſi cui nimis curtum & imperfectum videatur, auſim non tantum promittere me limatius & plenius, quamprimum per tempus licebit, redditurum, ſed ſperare etiam ex hoc, qualecunque ſit, fructum uberem poſſe hauriri: Nam præcepta quæque præſtantiſſima quæ ad Obſtetricium & Mulierum morbos attinent Aphoriſmi ubique ſubjecti complectuntur.

Diu equidem ſum miratu (id quod complures

questi sunt) Hospitium in subsidium paupercularum parturientium & infantium expositorum nullum adhuc in hac nostra civitate tam opulenta extitisse; at quoniam, quæ miseris benigne semper illuxit, *Majestas Regia* concesso *Diplomate* opus hoc desideratum Auctoritate sua promovit, summique inter nobiles viri Hospitii futuri Curatores fieri dignati sunt, nullus dubito quin, collatis ultro pecuniis (ea enim est nostratium proclivis misericordia) brevi perficiatur, nec minus *Religioni*, efficiendo quo minus egestas dira ad infantium suorum necem invitas parentum manus, impellat, quam *Reip.* Vires opesque civiles quotidie augendo, prosit.

Hospitiolum etiam hoc quod in nostris ædibus interim in subsidium puerperarum inopum, faventibus non paucis, jam nascitur, suas habet laudes, et matribus plurimis earumque infantibus incolumitati esse potest: Quod licet in præsens angustis nitatur fundamentis, si quid exempla tamen tantorum, quibus jam curæ est, Fautorum possunt, cito amplius factum iri confido: Quid quod inceptum sit satis comprobatum, quod in se nihil non decens, justum et laudabile habeat & unde Ars Obstetricandi commode semper discatur: Hujus autem

autem rei ſcientiæ, (adeo non levis eſt momenti) doctiſſimi ferme omnium ſeculorum Medici operam navare haud aſpernati ſunt; et in his noviſſimis temporibus, cum mulieres, ſuæ infantiumque ſaluti melius conſulentes, utriuſque ſexus auxilium accerſire non recuſaverint, ad Praxin quoque multo peritiores evaſerunt; quippe viri Anatomica ſcientia inſtructi promptiores improviſis difficultatibus accurrunt, & ad augendam peritiam magis ſunt idonei. Sperare igitur libet quamplurimos, qui ſe Medicinæ ſtudio accingunt, non tantum Theoriæ hujus artis ſed et Praxi quoque in poſterum daturos operam cum diſcendi ad manum aderit Facultas: Quod ſi his qui in hac urbe, (ubi rei medicæ peritiſſimi ſemper in propinquo ſunt) degunt, minus neceſſarium videatur, iis ſaltem qui rure Medicinam facere deſtinaverint non poſſum non commendare; eorum enim omnino erit diverſis iſtis morbis, qui graviditati & puerperio ſæpe ſuperveniunt, mederi: Eſt vero cur mulieres ipſæ culpentur quæ, ſi forte inter geſtandum in utero ægrotaverint, medici conſilium advocare plerumque nolunt; errore ſcilicet vulgari ductæ, quicquid morbi ſit, aut nullum remedium niſi poſt partum adhiberi poſſe credunt, aut tum ultro

deceſſurum

deceſſurum ſperant: In hoc autem falluntur, nam niſi morbus is ſit, qui ex Prægnatione omnino oritur, ipſi puerperio multum difficultatis & periculi nunquam non affert, imo ſæpe mortem: Contra vero idoneis & tempeſtivis remediis ut multo facilior ſit partus, multa incolumis puerpera, quæ per errorem hunc & iniquam negligentiam perire potuiſſet, effici poteſt.

Cum adhuc Obſtetricandi artem haud facile quiſquam, niſi peregre quæſitam, ſatis aſſecutus ſit, et cum longinqua ſtudia perpaucorum Tironum rebus convenirent; vix ſperare licet *Obſtetrices* noſtras eam, quam res ſæpe poſtulant, artis prudentiam adeptas eſſe: Unde honeſtiores æque ac humiliores graviſſima in puerperio per Obſtetricantium pene inevitabilem inſcientiam pati timendum eſt. Jam vero præſentem diſcendi occaſionem nactis nullas erit excuſationi locus, ſi poſthac inſcienter egerint cum penes fuerit omnes idoneos obſtetricio fieri; quo tandem effecto ipſi Divites ſimul cum pauperibus plurimum emolumenti ex hoc incepto ſuo munifico percepturi ſunt, poſterique ſummis laudibus pios operis Fautores, unde et ipſi tantum utilitatis hauſerint, proſecuturi ſunt.

Cum

Cum vero ſint qui querantur, nec injuria, Mulieres in Hoſpitiis peregrinis incommoda nonnulla ex inſtituendis Tyronibus accipere, ne quis tale quidquam nobis objiciat, Machinam ita comparatam habemus, ut per illam & Prægnantium *Tactum* & Eductiones Fœtus omni-modæ monſtrari poſſint: Fit autem ex Fæminæ oſſibus compactis quibus uterum *factitium* aptari curavimus. Hac igitur nullo parturientium incommodo imperitas Tironum manus exercebimus, donec ipſum opus capeſſere tuto poterunt: Eadem etiam machinatione quem *ſitum* in utero fætus, quem ipſe uterus juxta naturam obtinet, et varios *ſitus*, qui præter naturam utrique accidunt, (unde moleſtiſſima & periculoſiſſima ſæpe fiunt puerperia) demonſtrabimus, quid denique pro *diverſis rebus* potiſſimum facto opus ſit edocebimus.

De Arte Obſtetricaria.

- COGNITIO
  - Generalis
    - Muliebrium quæ Generationi inſerviunt Partium
      - Quales?
      - Situs?
  - Diſtincta
    - Uteri.
    - Pudendi Muliebris.
    - Veſicæ.
    - Inteſtini recti.

- Pelvis.
  - Oſſa
    - Qualia?
    - Situs?
    - Uſus?
    - Articulatio?
  - Quæ in ea continentur
    - Veſica.
    - Uterus.
    - Inteſtinum rectum.
    - Secundina.
    - Humores.
    - Fœtus.
  - Varietas
    - Profundior.
    - Latior.
    - Amplior.
    - Planior.
    - Rotundior.
    - Ovata.
      - Qualis?
        - Commoda?
        - Incommoda?
  - Differentia in diverſo Sexu?
  - Cavitas Pelvis — Quid?
  - Apertio maxima Pelvis
    - non a Seperatione Oſſis Pubis, ſed
    - a Retroceſſu Oſſis Sacri
      - totali
      - vel
      - ex parte.

Cognitio specialis

- Quid sit Tactus? ——
  - Quomodo prægnans debeat tangi?
  - Quo Tempore necessarius?
- Cuinam rei inserviat? ut cognoscatur
  - An vere gravida sit Mulier aliqua necne?
  - An Tempus pariendi instet, an longa adhuc mora intercedat?
  - An gravida genuinis ad Partum Doloribus corripiatur necne?
  - An gravidæ Doloribus jam correptæ futurus sit Partus facilis an difficilis?
  - An Infantes bene vel prave siti sint?
  - Quomodo Parturienti et Infanti succurrendum, et quid eum in finem faciendum sit?
  - An Res ita se habeat ut Partus Gravidæ sit promovendus?
- Quomodo Secundinæ excludendæ sint?
- Omnes pravè siti Fœtus verti? et Pedibus prehensis extrahi queant?
- Quomodo Obstetrix se gerere debeat post Partum erga
  - Matrem?
  - Infantem?

De Utero.

UT clarius et distinctius Rem proponamus Uterum consideremus.

vel
- per se.
- conjunctìm cum Vagina.

Uterus

Uterus per ſe

- Subſtantia
  - Craſſa.
  - Solidiſſima.
- Compoſitio
  - Ex innumerabili Multitudine Fibrarum et Vaſculorum ſcilicet Venis, Arteriis, Nervis, Lymphaticis, interpoſitis Particulis muſculoſis.
- Status
  - in
    - Virginibus.
    - Nuptis.
  - ante / poſt — Prægnationem.
  - ante / poſt — Partum.
- Situs — Qualis? — varius poſt Prægnationem
  - Commoda?
  - Incommoda?
- Fundus poſt Prægnationem, deflectitur nimis
  - Prorſùm.
  - Retrorſùm.
  - Dextrorſùm
  - Siniſtrorſùm
  - — Incommoda?
- Os — Quid?
- Figura externa — Qualis?
- Connexio — Qualis? Ligamenta? Uſus?
- Orificium, undique annexum Vaginæ.
- Cavitas / Collum — Quid?
- Dilatatio in ſuprema plurimum Parte, *viz.* Fundo
  - Commoda?
  - Incommoda?
- Contractio
  - Qualis?
  - Uſus?
- Unde nonnullis falſe dicitur *Os Internum Uteri.* inde Confuſio.

De Craſſitudine Uteri in Prægnantibus.

UTERUS poteſt extendi et dilatari manente tamen eadem *Craſſitie* qua gaudet, dum adhuc parvus, Fœtusque expers eſt, et non obſtante Magnitudine ſua et Craſſitie, quam habet Tempore Partûs, intra paucos Dies Horaſve ad priſtinam Parvitatem ac Firmitatem contrahi poteſt.

Sæpius, quando defunctæ Parturientis Anatomiæ intereſſe dabatur, vidi Uterum, non obſtante quantacunque Magnitudine vel Parvitate gaudeat Uterus, eadem ſemper reperitur Craſſities, modo major, modo minor, prout variant accidentia. et *Quicquid communiter vel plerumque fit, id naturale eſt.*

Sæpe in viventibus accurata Attentione inquiſivi, tam altera Manu in Uterum intromiſſa ad Secundinam extrahendam, quam altera Ventri impoſita, ut eo diſtinctius Veritatem Craſſitiei ipſo Senſu detegerem; et vere dicere poſſum, me ſemper feré Uteri integram Craſſitiem ſenſiſſe, imo tantam nonnunquam Craſſitiem et Rigorem percepiſſe, ut ægre perſuaſus ſim, quin mali quid accidiſſe Parturientibus credam, quum tamen in iſto Puerperio eâ quâ in aliis uſæ eſſent Valetudine; et unicæ ſaltèm memini me ſenſiſſe Uterum tenuem, inde concludo, Uterum variâ quidem Magnitudine, ab Imprægnationis Initio ad Partum uſque una eademque ſemper gaudere Craſſitie, *Fundo autem multo magis ampliatur, quam ullâ aliâ Parte inferiore. Deinde Uterum multifariam poteſt Loco moveri*; non rarum eſt invenire Secundinam in Utero, jam in Poſtica ad Lumbos, jam proxime Diaphragma, jam in Antica Ventris propendentis, jam a dextro, jam a ſiniſtro; neutiqùam vero exinde concludendum eſt, Secundinam Utero cohærere, a Latere vel prope Orificium, minimè, *ſed quod Uterus multifariàm poſſit Loco moveri, et in Fundo multo magis extenditur, quam in aliis Partibus ſuis.*

De

De Vagina.

Vagina.
- Quid ?
- Os. Quid ?
- Substantia
  - rugosa plurimisque consita Plicis, Quare ?
  - facile extendens { Latitudine / Longitudine } Usus ? { Commoda ? / Incommoda ?
  - lævis et lubrica { inuncta plerumque mucosâ quâdam Materiâ } usus.
- Contractio / Dilatatio { Qualis ? Usus ?
- Connexio ?

De Secundinis.

Secundina seu Placenta.
- Substantia ? Vasculosa.
- Forma ?
- Numerus ?
- Situs ? Fundo Uteri plerumque adhærens.
- Vasa { duæ Arteriæ / una Vena } { Funis modo complicatæ. Quarum in Placenta Anastomoses ; Usus ?
- Usus ?

Membranæ
- Chorion in quâ innumera Vaſa
  - Situs?
  - Uſus?
  - Connexio?
- Amnios
  - Situs?
  - Vaſa? pauciora quam in Chorio.
  - Uſus ad
    - Aquas
      - continendas.
      - ſecernendas.
    - Chorion conſervandam.
- Allantois
  - an in Homine invenienda?
  - unde dicta?
  - in Brutis obvia
    - Subſtantia?
    - Situs? uti Urachus, an Homini pervius?
    - Uſus?

APHORISMI. —— *Membrana eſt duplex Chorion et Amnion quæ ſimul conjunctæ unum involucrun faciunt in quo et Fœtus et Humores ſimul continentur.*

Gemellis ſingulis ſuæ ſunt Membranæ neq; unquam uterq; idem operimentum ſortiuntur niſi adunatis corporibus, quod rariſſime evenit, monſtrum fiant.

Membranæ æquo craſſiores vel tenuiores Partum moleſtiorem reddunt, craſſiores nempe Infantem in exitu remorantur, tenuiores prius ruptæ quam Os Uteri ſatis dilatetur, Humorum inopem derelinquunt.

Funis

Funis Umbilicalis — Inſertio:
- Venæ — diſtributio per Hepar.
- Arterianum:
  - Situs ?
  - Origo ? ex iliacis internis.

APHORISMI. — *Funis Umbilicalis Fœtus humœani tribus tantum conſtat vaſculis, unicâ ſcilicet venâ arteriis duabus, quæ omnes unâ eâdemq; membrana, ſive involucro colligantur.*

Vena Umbilicalis ſenſûs eſt omnino expers quippe quæ nullum habeat nervum.

Vena Umbilicales duriores & rigidiores, licet craſſiſſimæ ſint, in educendis Placentis citiùs quam molliores rumpuntur.

Infantibus nonnullis Funis adeo diſtentus eſt, ut licet arctè fiat ligatura, poſtea contractione factâ, ſanguis niſi ſummâ adhibeatur curâ, effluxurus ſit.

Funem in nodo implicatum ex nimia longitudine & motu Infantis circulari in utero nonnunquam invenimus.

De Partu Naturali.

Ad Partum naturalem requiruntur

- Parturiens aut Fœtus nullis Infirmitatibus obnoxii, quæ Partui obeſſe poſſent.
- Fœtus
  - Ætas. / Vires. / Situs. — Quales?
  - Ultroneis / Genuinis — Doloribus ſola Naturæ vi ſine Arte Excluſio.
- Matris
  - Forma. / Status. / Vires. — Quales?

Partus appropinquantis Signa

- Dolor verſus Renes cum Doloribus reſpondentibus.
- Tumor Ventris immutatus.
- Urinæ vel — Incontinentia. / Suppreſſio.
- Aquarum. — Formatio.

Partus fere inſtantis Signa.

- Dolor verſus Renes & Lumbos auctus.
- Pulſus in Carpis — frequens. / plenus. / ſaltus.
- Rubor Vultus.
- Vomitus.
- Os Tincæ apertum.

Paruts

Partus inſtantis Signa.	Os Tincæ magis apertum. Aquarum formatio major. Dolores ad Sacri & Pubis articulum. Tremores ſine Frigore.

Partui profuerint	Situs Corporis idoneus Unguenta Emollientia. Cardiaca. Medicamina. { Abdomen evacuantia. Uterum comprimentia.

APHORISMI. — *Qui juniores ſunt Mulieres, modo Annum Ætatis decimum quintum peregerint, eo feliciús parturiunt.*

Si quando Aquæ quas parturientes egerunt primó liquidæ tenuesq; deinde viſcoſæ & mucoſæ fluant Partum inſtare conjectari licet.

An Os Pubis vel Oſſa Ilii inter parturiendum ſejungantur non conſtat, ſed Os Coccygis, cujus articulatio mobilis eſt aliquantulum recedit.

Detractio Sanguinis & Brachio plurimum in moleſtioribus Puerperiis prodeſt, cum et promoveat Partum & remedio ſit ne immodica Profluvia & Convulſiones Partui difficili et præternaturali accedant.

Mulieres quæ nullum adhuc fœtum ediderunt, orificium Uteri habent arctius et rotundius quod amplius et inequalius eſt in iis, quæ jam pepererunt.

Os Uteri multo mollius Utero geſtantibus fit, quam alias.

APHORISMI.—

Apertio oris Uteri Mulieris gravidæ non semper Parturitionis est signum certum, nonnunquam enim orificium adeo patefactum in quibusdam invenitur, ut digitum inferri sinat Mensem ante partum.

Uterus eandem retinet Densitatem per totum gestandi tempus, fundo excepto tunc densior facto.

Omnia Uteri vasa anpliora solitó sunt, in Mulieribus Menstruantibus aut sub accessionem mensium, quoq; magis progreditur Prægnatio eo magis dilatantur.

Res ita habere possint, ut Mulier Utero gerat a Septem ad Undecim Menses.

Infantis (utriusvis sexûs) secundúm Naturam in Utero positi, Caput est superius, inferiores Pedes, Facies antrorsúm spectat, dum septem vel octo gestationis menses præterierint; postea vero omnino inversa est ejus positio, superiora scilicet Pedes, Caput inferiora occupat et retrorsúm spectat Facies.

Sub nonum plerumq; mensem deorsum mittitur Infantis Caput, nonnunquam etiam sub octavum.

Infans se subvertens in postremo Gestationis mense motu insolito falsos sæpe Dolores ciet qui etiam enixus mature nimis afferuut.

Infans secundum Naturæ legem se prono Capite, aversa Facie, inter parturiendum affert; Quævis alia positio mala est et præter Naturam: è malis autem positionibus Pedes minimam, Brachium cum Hu-

Humero maximam, Nates vel Manus una cum Pedibus obviæ mediocrem Difficultatem ferunt.

In Principio Doloris quærendus eſt Fœtus & Uteri ſitus.

Non niſi quieſcenti Utero manus eſt intromittenda.

Violentis doloribus ſubitó deficientibus, ſi ſuperveniet vomitus metuendum ne laceretur Uterus.

Viribus de repente deficientibus, lethalis extravaſatio eſt Metuenda.

De Utero Gravidarum vel Parturientium bene locato.

QUO majorem Gravidæ Fœtum geſtant, eó altiùs Uterus in Ventrem aſſurgit; quum enim Cavitas Pelvis non ſufficiat ad capiendum prægrandem Uterum, uno vel pluribus Infantibus ex omni Parte abſolutis una cum Secundinis & Humoribus repletum, exinde neceſſário ſequitur, *ultra Oram Pelvis in Cavitatem Ventris* Uterum aſcendere; atq; tum eandem (quam mòdo ante vel mox poſt Imprægnationem habuit) Poſituram aut retinet, aut non; ſi priorem Poſituram retinet, illum exiſtimo *rectum* & bene *ſitum* Uterum, atq; tunc acuminata ejus Pars rectà tendit in Cavitatem Pelvis, Fundus verò circa Umbilicum verſatur: Poſiturâ autem mutatâ, huc vel illuc aliquantulum inclinatum Uterum *obliquum* dico vel *prave ſitum.*

De Constrictione Venæ umbilicalis & Secundinarum Exclusione.

FUNIS umbilicalis recens nati Infantis constringendus, & sine mora Secundinæ excludendæ, Manum protinus ab exclusione Infantis immittendo — Quare?

1. *Tum Manus, imo & Brachium, si opus fuerit, facilè illabitur.*

2. *Statim a Fætûs exclusione sine ullo Puerperæ dolore aut incommodo, Manum in Uterum immittere licet.*

3. *Non Orificium solummodo Uteri latè satis adhuc patet, sed & Uterus ipse.*

4. *Periculum non est ut Fundum detrahas aut Uterum invertas Funiculum Umbilicalem extrahendo.*

5. *Ut pateat an Secundinæ Utero adhæreant necne, quod alitèr certò sciri non potest.*

6. *Absolutum Puerperium accelerare.*

7. *Ut Certior fias num unus adhuc vel plures Infantes excludendi sint, aut Mola residua, aut Fætus emortuus*

8. *Ut cognoscas, num Frustula quædam Secundinarum aut Membranarum residua sint in Utero, aut Sanguinis Grumi, & si opus videbitur reducere Uterum pedetèntim in statum naturalem.*

De

De Partu difficili.

Partus difficilis fit ob

- Matris
  - Ætatem
    - Juniorem.
    - Provectiorem.
  - Corpus
    - màle formatum.
    - nimis obesum.
    - nimis macilentum.
    - morbosum.
  - Uterum
    - morbosum
    - nimis obliquum
      - prorsùm.
      - retrorsùm.
      - dextrorsùm.
      - sinistrorsùm.
  - Animum depressum.
  - Vires labefactas.
  - Aquas ante Fœtum profluxas.
- Fætus.
  - Imbecillitatem.
  - Mortem.
  - Corpus
    - prægrande.
    - male formatum.
  - Situm inidoneum.
  - Funem implicatum.

Partui difficili vix sufficiunt quibus

- *Corpus Sudoribus frigidis obrutum.*
- *Syncope frequens cum frigidis Sudoribus.*
- *Convulsiones sine Recognitione.*
- *Vires deficiunt.*
- *Inferiora Abdominis*
  - *Tensa.*
  - *Inflammata.*

Fœtus imbecillis dignoſcitur ex
- Partu
  - languido.
  - diuturno.
- Sanguinis fluxū nimio.
- Matris Viribus languidis.
- Fætûs pulſu in Fune.

Fætus mortuus dignoſcitur ex
- Mammis flaccidis.
- Frequenti Lypothymiâ.
- Aquarum fætore.
- Frigore Ventris Laterumque.
- Gravitate in Utero.
- *Capitis mollitie.*
- Defectu Pulſus in Fune.
- Cuticulæ Separatione.
- Meconii (abſque Cauſa) expulſione.

Fætus màle ſitus dignoſcitur ex
- Doloribus non ritè reſpondentibus.
- Doloribus nimis lentis.
- Aquis furtivis.
- Tactu.

Os Uteri màle ſitum dignoſcitur, ex Tactu
- Exulceratione.
- Cicatrice.
- Glandula obdurata.
- Obſtructione Vaſculorum, Ligamentorum.

Pravus Uteri ſitus quadruplex eſt
- *Primus*, Si Fundus Diaphragmati, Uteri autem Corpus Spinæ Dorſi inclinatum apprimitur, inde Os Uteri nimis ſuſpenſum ab anticâ Parte ad Oſſa Pubis addigitur, & Infantes reddit immobiles.
- *Secundus*, Si Uterus in ventroſis Mulieribus pronus propendet, Ore ad Os Sacrum converſo.
- *Tertius*, Si Fundus Uteri in latere ſiniſtro paulo altiùs vel demiſſiùs ponitur, Ore ad Spinam dextram Oſſis Ilii converſo.
- *Quartus*, Quo Fundus in dextro latere ponitur.

Ex

Ex hoc quadruplici pravo Uteri situ reliqui colliguntur scilicet Fundus minus	Prorsùm. Retrorsùm. Dextrorsùm. Sinistrorsùm.

In quacunque Uteri obliqua Positura tutissimum, promptissimum, minusque dolorificum censeam Partum accelerare Infantes Pedibus prehensis extrahendo, idque in Principio statim Laborum, ante vel paulo post effluvium Aquarum, quamprimum certus sis parturientem *genuinis Laboribus* laborare, præsertim in Uteri nimium scilicet *propendulo* situ.

Pedibus se præsentantibus.	Cavendum ne Caput detineatur. Caput et Brachia conjunctìm plerumque trajicienda sunt. Situs non immutandus ni ut Facies posteriora spectet.

Caput in Utero relictum extrahatur	Manu. Instrumento. Laqueo. An Placenta prius extrahenda ?

Præsentante se	Facie Collo	ad situm naturalem reducendus. seu, Pedibus prehensis extrahendus.	Fætus.

Funis (si se præsentet) reducatur ; Fætusq; Pedibus prehensis quam citissimè extrahatur : exinde tamen lividus plerumq; fit Vultus.

Funis implicitus, æqùove brevior, Fætûs resilitionem post finitum Dolorem efficit.

Si Funis Collo circumductus ſit, ſubditis Digitis tentandum eſt Funem laxatum ſupra Caput removere, ſi non licuerit removere, Filo conſtringendus & diſcecandus eſt.

In omni malo ſitu, ut et in Rebus deſperatis, Pedibus extrahatur Fætus, & ſemper obſervandum eſt Infantes commodius verti, ſi Digitis Pedum præviis, quam ſi Calce protrahantur.

In Partu gemino poſterior Pedibus plerumq; extrahendus, ideoq; Membranæ quam citiſſimè rumpendæ; niſi promptè rem agat Natura.

De Partu difficili ex Morbis generalibus & ſpecialibus proveniente.

Mala Corporis Formatione { Gibboſa. Incurvata. Aſthmatica. } Incommoda ?

Morbi ſpeciales. {
- Febris.
- Epilepſis.
- Hydrops.
- Stomachi Intemperies.
- Colica.
- Lumbago.
- Dolor Nephriticus.
- Vomitio.
- Convulſio.
- Fluor immodicus.
- Diarrhæa.
- Spaſma.
- Deliquium Animi.

Quæ

Qua Ratione per pravam Pelvis Formam Partus impediri potest?

Prava Pelvis Forma nimis { magna / parva seu angusta / plana, } Incommoda?

Varietas Pelvis in diversis Corporibus—Qualis? { Commoda? / Incommoda?

Infante nondum in Pelvem illapso exploranda est Parturiens ut cognosci posset quomodo Ora Pelvis sit formata an? { rotunda? / plana? / ampla? / angusta?

Si necesse sit Pelvem majorem reddere, non licet nisi retrudendo Os Coccygis quod *integra manu* perficiendum est, unde triplex Commodum;

1. Doloribus ingruentibus manu premente Os Coccygis repellitur, inde Meatûs Dilatatio.

2. Manu deprimente Os Uteri ampliatur.

3. Manu retracta Infantem simul sensim attrahitur.

Observandum est Parturientes convenienter tractando & juvando Dolores concitari, & augeri, perversis autem Actionibus evanescare & cessare.

Modum ampliandi Meatum reprimendo Os Coccygis, tanquam unam è præcipuis & commodissimis Partum excludendi Artibus commendamus, omnia vero cum Prudentia & Judicio peragenda sunt.

De Partu difficili a firma nimis Membrana Humores continente, vel a prævia ad Excluſionem Placenta, vel ex emortuis Infantibus.

Fætus Excluſio impeditur á
- Membrana nimis firma
  - Incommoda ?
  - Ore ſatis aperto rumpenda eſt, non citius niſi urgeat Neceſſitas.
- Placenta prævia
  - Semper conjuncta cum Profluvio Sanguinis ?
  - Incommoda ?
  - Signa ?
  - Effectus ? quomodo removendi?

Fætus Mortuus reddit Laborem difficilem —— Quare ? ——

Signa Mortui Infantis ?
- Signum omnium certiſſimum eſt ſupremæ Capitis Cuticulæ Diſſolutio. — Quare ?
- Vena Umbilicalis prævia & ſine Pulſu.

In Partu difficili ex nimia Infantum magnitudine Fœtus præviis ſemper Pedibus commodius quàm Capite educitur, tutiuſq; hoc fit maturè ab initio ſtatim Laborum & reprimendo Os Coccygis.

Si Caput Infantis in proportione Pelvem adeo excedat quantitate, ut integrum per Pelvem prorſus non traduci queat, etiamſi bene verſum prodeat, Utero itidem recte locato, Pedibus plerumq; educendus eſt Fætus, aut proprio Inſtrumento, & ſi fieri poteſt ſine læſione.

Aphorismi.

APHORISMI. — *Mammæ Venterq; prægnantis cui Fœtus in utero mortuus est non amplius augescunt sed quotidie recedunt.*

Uteri excretiones fœtidæ non semper Infantem mortuum indicant, quum à grumis Sanguinis diutiús retenti corruptis fieri possint.

Infantis mortui Caput è corruptione emollitum non æq; ac vivi exitum humeris in partu conciliat

Infantis mortui difficilior & molestior est plerumq; enixus.

Mulieres quæ mortuum & corruptum Infantem edunt febre interim continuâ laborantes, post partum paucis interpositis diebus ferè moriuntur.

Infans in utero mortuus post emissas aquas biduo vel triduo majorem in modum corrumpitur quam toto mense, manentibus aquis.

Si Caput Infantis in exitu hæreat cum non sit tumefactum, ei cur mortuum credas.

De Partu difficili, ex prava Infantum Versione in genere.

PRAVA Infantum positura in *Utero rectè locato* facit difficilem Laborem, sed *mále locato* difficiliorem.

In-

Infantes prave versi sunt, qui	Facie supina. Facie in alterutrum latus reflexa. Capite in Transitu retardato. Manu, Pede, Vena umbilicali una cum Capite prodeunte	in Ostium prodeunt.

In *Utero màle locato*, plurimi difficiles Partus, plerumq; difficillimi sunt, unde sæpius & ipsa prava Versio Infantum in Utero oritur, quippe qui initio benè versis propter pravum Uteri situm in aut per Pelvem penetrare non valentes *ex bene versis* fiunt *pravè versi*, id quamplurimum accidit maturi auxilii defectu.

Cognitio variæ Uteri positura maximi momenti & summe necessaria est Obstetricantibus.

Longè aliter tractandus est Infans in Utero rectè sito, quam *in Utero obliquato*, priori, Caput vertendum, & in Ostium dirigendum est, posteriori vero, tutius Pedibus quæsitis extrahitur, & hoc semper observandum est, Os Uteri nunquam non adversum Fundi situm esse, unde facile judicandum est, quo loco Fundus Uteri situs est, ac utrum plus minus obliquatur.

Aphorismi. — *Si Infans pedem alterum obvium ferat animadvertendum est an dexter sit, an sinister, ut prius intelligatur qua ex parte alter quærendus est, quam educatur.*

Siquando Fœtum prehensis Pedibus educere conveniat, Facies Infantis deorsùm ad Matris Intestinum Rectum semper spectet priusquam Caput extrahatur.

APHORISMI. — *Infans in oſtio Uteri primiparæ hærens plerumq; Mas eſt, ampliora enim capita humeriq; latiores maribus quam fœminis ferè contingunt.*

Primiparæ ſenioris Fœtus non raro hæret in oſtio Uteri.

Mulieres quorum Mariti Manibus & Humeris amplioribus ſunt, tales ſæpenumero Infantes pariunt.

Infantis Capite in Utero relicto conſultiús eſt, ut Naturæ ſoli comittatur obſtetricium, quam ut vi adhibitâ extrahatur.

Manus altera Infantis (vel ambæ ſimul) ſæpius quam quævis alia Pars Infantis, una cum Capite ſe offert quoties caput non ſolum protruditur.

Si Manus præmiſſa ſe offerat cave prehendas, quo longiús enim manus porrigitur, eo moleſtior futurus eſt enixus.

Infantes, ſi Nates inter naſcendum ſunt obviæ ex ſitu conpreſſi Meconium ſemper dejiciunt.

De Partu difficili, ab Infante facie ſupina prodeunte.

INFANS *Facie ſurſùm verſa* difficilior enixus, quam *prona Facie* } In Utero bene locato. In màle locato vèro difficilior.

Me-

Meatus ampliatur retrudendo *Os Coccygis aversâ manu.*

Infans Facie in Ostium prodeunte reddit Partum difficilem in Utero bene locato nimis dilatando Os Uteri & Vaginam. huic incommodo quomodo occurrendum? paulo post Exclusionem Aquarum si potest fieri Caput vertendum est aut ad Pectus Mentum protrudendum, adeo ut Vertex Capitis gradàtim accedat ad Partum; præcipûe autem Cavendum est ne Oculi aut Nares Infantis lædantur; & longè aliter tractandi sunt Infantes sic siti in Utero benè quam in malè locato; Periculum etiam Matris & Infantis minus est priore quam in posteriore.

In Utero malè locato difficilior multo est, & statim Pedibus Infans educendus est, prius tactu diligenter explorato situ & Infantis & Uteri? quomodo educendus? Incommoda?

De Partu difficili, ab Infante prævia Vena Umbilicali prodeunte.

Incommoda? { Angustia Meatûs. / Retentio in Meatu. } Quomodo succurrendus est Infans? —— Quare?

Effectus { Abruptio Placentæ. / Obitus Infantis.

Antevenit Funiculus, vel circumdat Caput Infantis { Utero bene locato / Utero màle locato } Periculum { minus. / majus.

Incommodum? Circulatio Sanguinis à Compressione sistitur. Funiculo solo in Ostium veniente indicat plerumq; Infantem *trans-ve sim* situm in Utero, & Pedes quærendi sunt.

Aphorismi.

Aphorismi. — *Lapſus Funis umbilicalis ante Partum, citam Infanti mortem infert, neq; id minus efficit compreſſio funis in exitu ſe offerentis cum Infantis capite.*

Si Tacto Fune umbilicali dilapſo arteriarum Pulſus ſentiatur, vivit adhuc Infans, ſin minus mortuum crede.

Funis Umbilicalis cum ſubitâ aquarum eruptione ſæpe ante partum dilabitur, ubi abundant aquæ & funis eſt prælongus.

De Infantibus Manu, Cubito, aut Humero prodeuntibus.

Infante in Oſtium prodeunte	Manu,	difficilem,	reddit Laborem.
	Cubito,	difficiliorem,	
	Humero,	difficillimum,	

Incommoda ? quo pacto removenda ? *Pedibus prehenſis plerumq; extrahendus eſt Infans.*

De Infantibus tranſverſim poſitis.

IN ejuſmodi Poſituris Humores plerumq, in oblongam formam coguntur, & Oſtium vacuum eſt, ſive Aquis ſolummodo obſeſſum.

Ex forma Aquarum oblonga in *Utero rectè poſito* concludimus quod Caput in Oſtio non verſetur ; aliter in *obliquo.*

In

In Utero obliquo tentandum est plerumq; Os Uteri in Pelvem inducere & Parturiente interim resupinâ versare Infantem Pedesq; prævios producere, Manu juxta Nates & Femora usq; ad Pedes extremos immissâ, adeo ut *Calcaneo* Clunium tenus extrahatur.

Natibus prodeuntibus { Incommoda? quo pacto removenda?

Sicuti tanquam Regulam generalem tradidimus, Infantum Pedes non nisi Digitis sursùm versis extrahendos esse; id minime obstat, quin in hoc vel consimili casu (Pedibus nimirum Ostia tam prope imminentibus) eos *Calcaneo*, nonnunquam protrahere liceat; istud enim dictum volumus de Pedibus supra in Fundo Uteri positis, & quûm *Infans omnino invertendus est*.

De Partu difficili ex Morbo sive Vitio quodam, Uteri, Vaginae, Vesicae, Intestini Recti, &c.

Uterus, *&c.* morbis obnoxii sunt { Casu. Collisione. Contusione. Ictu, *&c.* Schirri duritie. Carcinomate. } Ex his Partus difficilis.

Effectus { Inflammantur Exulcerantur Obdurescunt } Uterus, *&c.* Immoritur Parturiens.

Os

Os Uteri exiſtit { Craſſum. / Perdurum.

Uterus { Exſiccatus / Rigidus } Partum reddit difficilem.

Deſcenſu Uteri & Vaginæ Os Uteri ſuo Loco ſuſtinendum eſt.

Veſica, ejus Collum inficitur aliquando Tumoribus.

Inteſtinum Rectum, Excrementis induratis afficitur & Glandulis Ulceribus obduratis.

De Infante Ventrem cum Vena Umbilicali offerente.

SI Vena ſola in Oſtio verſetur metuendum eſt ne Fœtus { Ventre / Dorſo } proditurus ſit

Incommoda?

Quid faciendum in Utero { rectè locato? / obliquo?

De Infante Tergo prodeunte.

INFANTES rarius *Tergo prævio,* quàm *Ventre* in Oſtium prodeunt.

Incommoda?

Statim poſt Aquarum effluvium Pedibus prehenſis Infans extrahatur in Utero { rectè / màle } locato.

Tactu explorandum est an Infantis Spina Dorsi magis { sursum / deorsum } vergat. Quare ?

Observandum est Infantes facilius versari & in *Gyrum* tractari scilicet *Digitis Pedum* ad Caput directis, quam contrà *Calcaneis* ad Podicem conversis.

Humoribus jamdudum effluxis, Infanteq; arctiús compresso, quám ut possit versari, convenit aliquando *Cingulum quoddam lenissimum* alteri vel ambobus Pedibus injicere, & altera manu detrahere, dum alterâ Corpus Infantis superius sursúm removes, hoc modo Pedes in Ostium producti, quamprimum potes *Manu* prehendito, eaq; Infantem omnino extrahito.

De Geminis prave versis.

DIFFICILIS Versio — unde?

Certissimum Gemellorum Indicium si duo { Capita / Terga } sentias.

Inquirendum sedùlo est an Membra quæ protrahere velis sint libera.

Infante inferiore excluso, mox immissâ manu Pedes protinus quærat Obstetrix iis eundem protractura, etiamsi Caput percommodum ad Exclusionem prodire videatur. —— *Quare?*

De Agrippis seu Infantibus, Pedibus praeviis prodeuntibus.

INFANTES lentè versandi sunt, dum simul extrahuntur, applicitis ambabus Manibus, alterâ scilicet, quousq; potest, subter Corpus immissâ, dum altera Pedes ante combinatos tenet, ne Pedes tantum, iisq; mediantibus Crura, sed simul etiam Corpus invertatur; hoc pacto Infans sensim versando producitur, usq; dum pronus in Ventrem procumbat, & ultra Ventrem exclusus sit: *tum demum opportunum tempus illuxit, quo parturienti laborandum est*, quippe jam *Caput*, & *Brachia* conjunctim plerumq, trajicienda sunt; & Infans validé, quasi Dolores urgerent, sed cautè trahendus est, *deorsum versus Intestinum Rectum*, aliàs Infans coarctatus ægrè transmittitur.

APHORISMI. — *Utero ad Partum unius Infantis patefacto non, nisi altero emisso aut extracto, clauditur.*

Altero extracto Fœtu, si alter adhuc in utero maneat, hunc etiam prius educere oportet quam prioris Placentam extrahas.

Ex Gemellis alter potest in Utero materno vivere, altero ante menses aliquot mortuo.

Gemellorum altero educto confestim alterius membranæ aquam continentes disrumpendæ sunt, ut secundus maturetur Partus patente adhuc Utero.

Muliere ex Fœtu multiplici gravidâ parturiente, omnes prius educantur fœtus quam cujusvis Secun-

APHORISMI. — *dæ, ne effluxio Sanguinis immodica Secundas premature abruptas ſequatur.*

In extrahendis Gemellorum Secundinis (ſive Placenta ſit unica vel duplex, cum ſuus utriq; ſit Funis Infanti) ſemper conandum eſt, ut ea Placenta quæ Partui priori attinet, priús extrahatur.

Manus ſemper imponenda eſt Puerperæ ventri ſtatim poſt eductum fœtum, ut dignoſcatur an maneat adhuc alter in Utero, præſertim ſi quem eduxeris ſit exiguus, ut gemelliparæ Fœtus eſſe ſolet.

Mulieres Fœtum multiplicem geſtantes Utero multo gravius laborant in prægnatione, & plerumq; 15 Dies vel etiam tres Septimanas ante debitum tempus Partum edunt, iis etiam crura tumefieri ſolent vel femorum tenus (in poſtremis menſibus) nonnunquam etiam ipſa Labia.

Si binos Pedes obvios habeas, dextrum licet & ſiniſtrum, vide ſis diligenter ante perſcruteris, quam extrahere coneris ne forté alter, alterius ſit gemelli.

De Partu difficili ex Utero obliquo, nimium ſcilicet propendulo.

UTERUS nimis propendulus facit Partum difficilem	In Fæmina Ventre propendulo cujus Uterus ſit depreſſus.

In-

Incommoda

Inter Dolores Infans premitur contra Vertebras & Os Sacrum, qua pressione, Caput impeditur adeo ut in Pelvem illabi nequeat.

Vertice Capitis ad Os Uteri pendente, bene vertitur Infans in Utero rectè locato, màle autem in Utero nimis obliquo, tunc etenim Infans plerumq; transvèrsim in Ossa Pelvis & præsertim in Os Sacrum illabitur ; Quare ?

Infantes Utero sic sito nonnunquam veniunt prona Facie, attamen Facie sursum versâ parturiuntur. Unde ?

Signa

Os Uteri sustinetur altiús solito.

- Tangi nequit sine molestia.
- Adversus flexuram imæ Vertebræ aut Ossis Sacri invenitur.
- Tangi nequit nisi infima Parte plus aut minús.
- Digito, vix, aut ne vix, introitur, curvato.
- Tactu sentitur, Doloribus singulis appropinquantibus, in Vertebras depressum adeo ut illabi nequeat.

Aquæ Os Uteri pendentes formâ tenui inveniuntur.

Singula hæc Signa diligentissime scrutanda sunt, & investiganda Tactu, *Labore appropinquante*, postea etenim subitó diversimodis mutantur.

Quomodo

Situ idoneo —— Quali?
Tentandum eſt ut Caput Infántis in Pelvem illabatur, uſq; ad flexuram Oſſis Coccygis. Commoda? Incommoda? } Quomodo tentandum.
Exinde Caput promovetur adeo ut Excluſio Infantis perficiatur. } Quomodo perficiendum.
Fæmina nequaquam Doloribus laborat. — Quare?
Tactu quam leni exploranda. — Quare?
Os Uteri in loco ſuſtinendum eſt donec Aquarum ſit Profluvium, Membranâ ſponte abruptâ. — Quomodo removend?
Os Coccygis retrò impellendum eſt. — Quare? Quomodo?
Membranis abruptis, laborandum eſt Doloribus reſpondentibus, non inter Dolores, è contra ceſſandum eſt, Doloribus evaneſcentibus. Quare? Commoda?
Laborandum eſt alterâ Manu in Utero locatâ, alterâ autem externè in Ventrem poſitâ, ſed Preſſura externa levis, Depreſſio interna fortis & æqualis fiat, & inter deprimendum Manus attrahatur. —— Quare? Commoda?

Poſt Partum agenda —— Quæ?
Placenta extrahenda.
Uterus proprio loco ponendus.
Sanguinis Grumi diligenter ſcrutandi.
} Quomodo? Incommoda?

Effectus:
Delirium.
Perturbatio Somni.
Requietis Defectus.
Febris.
Profluvium Sanguiuis lethale.
Mors.
} Unde?

De

De Partu difficili ex Utero Spinae Dorsi nimis appresso.

UTERUS loco nativo emotus nimium sæpe resupinatur, aut ad Spinam Dorsi adigitur.

Os ejus altè nimis in Ventre elevatur.

Adeo obliquatur ut *Vaginæ recto tractu non amplius respondeat.*

In hoc pravo Uteri situ,

Obstetrix probe attenta Os Uteri aut omnino non aut parum saltèm tangere poterit, nisi jam late satis pateat, atq; dum adhuc aliquam saltèm Circuli partem attingere licebit. Quare? Quomodo tangend?

In hoc rerum statu *Sagax proxime Cervicem Vesicæ sentiet Oram aliquam lunatam*, quæ oris Uteri est, quod si Digitis illuc penetraverit, etiam Capitis partem duram, globosam, lævemq; sive *Verticis aperturam sentiet*, unde certò colligere potest *Infantem pariter cum Utero Spinæ Dorsi nimis apprimi*, quum igitur certius sit, quo magis Infans ad hæc Ossa a Doloribus apprimitur & constipatur, eò difficilius inde removeri, imo Cerebrum quidem *infringi posse* ut subitâ morte pereundum sit.

Incommoda —

Caput Infantis, *quamvis optime versi, in Ossa Pubis impingere, necessario sequatur*, dum enim egredi Infans elaborat, tam a propriis Conatibus quàm

quàm Doloribus valde deprimentibus, in hoc rerum ſtatu ad Oſſa Pubis violenter adigitur, ubi mollius Capitulum hærens quodammodo infringitur, & magis ſubinde imprimitur, undé, quia non poteſt, in cavitatem Pelvis delabi, etiam Mater Infantem eniti nequaquàm poteſt, niſi Caput prius inde remotum in Cavitatem Pelvis inducatur.

Quo pacto removend? — Parturientem prohibendo ne *valide cum Doloribus illaboret*, ſed iſtos potiús ſuſtinendo prætermittat uſq; dum Situs Infantis correctus ſit.

Parturientem jubeat Obſtetrix, ſiquidem poteſt, è *Veſtigio mejere* ut Veſica exoneretur, nec Periculum ſit preſſione ejus lædendæ.

Quod ſi pauciores adhuc & minores Dolores Parturientem urgeant, ac Membrana nondum rupta ſit, *leni etiam Enemate Alvum exonerandum eſt.* — Quare?

Parturientem Obſtetrix convenienti poſitura collocet. — Quali?

Obſtetrix Digitis Oram oris Uteri cautè prehenſam poſticam verſus ad Inteſtinum Rectum premat ſive trahat; attamen hoc non *prius aggrediatur, quam alteram Manum Abdomini pauló ſupra Oſſa Pubis oppoſuerit.* tunc laborand? quomodo?

Capite expedito, & ab offendiculo vindicato, Mater jam Doloribus intenta, quantum poteſt cum illis illaboret; quomodo laborand? & quali Situ?

Si vero Infans jamdudum Oſſibus Pubis impactus

Quo pacto removend? — pactus hæserit, *supinam retrorsum omnino inclinet Mater, Capite demisso, & Corpore aliquatenus elevato*; Matre sic sitâ tentet Obstetrix Infantis deprimere &c. Quomodo?

Si forsan in hoc situ Membranâ jam ruptâ, & Ore Uteri latiús ampliato, Caput Infantis non parum denudatum sit, Obstetrix missâ Uteri Orâ digitos *inter Caput & Ossa Pubis intrudere*, & quodammodo superiori Capitis parti, seu altiús superiori Oris Uteri Oræ applicare, & hoc modo Caput simul cum Ore Uteri deorsum trahere studeat.

Si forsitan *Infans nimium comprimatur, Caputq; prægrande fuerit*, ita ut sine *multo labore* in Cavitatem Pelvis induci nequeat, *tunc Pedibus quæsitis Infans statim detrahendus est.*

Si percipiatur quod Humores Impressionem non valeant facere, ad aperiendum Os Uteri, tunc illud *manu aperiendum est*, eoq; satis aperto Membranarum diruptione Aquis prorumpendi locus dandus, ac statim ex adverso, uti dictum, *Manu juxta Corpus Infantuli immissâ Pedes quærendi sunt.*

Maxime conveniens est, *ambos Pedes simul detrahere*, semperq; si possibile sit, *Digitos eorum Faciem versus convertere.*

Si Caput autem Infantis ægré transeat, alterutrum quidem Brachium *detrahere licet*, & porro Caput expedire, at *nunquam utrumq; Brachium*

 detrahendum.

detrahendum est plura etenim id Incommoda quam Commoda importaret.

Si Infantes proni aut supini prodeunt multó meliús est & Matri & Infanti, si Infans, *ne unquam permittatur Capite prævio in Pelvem illabi: talis etenim Infantis situs non solum difficilis est, sed etiam adeo difficilis ut né difficilior quidem excogitari possit: idcirco in ejusmodi positurá ne unquam quidem permittendum est, ut Caput prævium aliquatenús delabatur, quoniam nihil periculosius excogitari potest, quàm pati ut Infans ita situs Capite prævio delabatur: quapropter summopere cavendum est né Caput in Pelvem delabatur, & abjectâ omni cunctatione Infantem quamprimúm excludendum est, nimirúm vertendo Pedibusque prehensis extrahendo.*

Difficilior Positura non datur in obliquo Utero quàm ea, qua Infantes capite prævio prodeunt.

In hac Exclusione omnis Cardo vertitur in duabus his rebus, *Primo*, ut ab initio *Caput* Infantis eousq; *semovere* scias, quo Manum juxta illud immittere possis; in hac Capitis remotione maximâ attentione opus est ut lenté satís leniterq; Os Uteri aperias, simulq; Caput semoveas. *Secundo*, summo studio in id incumbendum est, ut *Caput* simúl *cum Brachiis transeat.* Quare?

In hac Positura igitúr, *securius, tutius, ac minus periculosum medium non datur, quam si Infans abjecta omni cunctatione vertatur, Pedibusq; extrahatur.*

De

De Partu difficili, ex Utero in alterutrum latus nimium obliquato.

NOBIS hic Sermo est de Utero cujus Fundus profundiús in dextro latere situs est mágis ad *Posticam* quam ad *Anticam* vergens; nimirum profundius plerumq; in Latere ad Lumbos situs est, quam Posituram difficillimam ego æstimo, quippe Uterus altiús quodammodo suspensus Partum tam difficilem haud reddit, quam talis Uteri positura.

Signa:

- Os Uteri altiús suspensum esse.
- Difficultér attingi potest.
- Applicitum illud reperiet Spinæ sinistri Ossis Pubis aut Coxendicis.
- Non integrum Os Uteri, sed inferior ejus Ora tangi saltèm poterit.
- Aut omninò nihil, aut parum saltem, inferiorem nempé Capitis Infantis Partem tactu assequi poterit, nisi forsan (Ore Uteri Spinæ dictorum Ossium nondum validè appresso) locus adhuc detur, uno vel pluribus Digitis inter illa penetrandi, Verticemq; Infantis tangendi.
- Infantis Caput tactu sentiendum est per intermedium Uterum & Vaginam, non autem nudum, transversim Pelvi impositum.

In hoc casu Infans quamprimúm vertendus Pedibusq; prehensis extrahendus est.

 Incommoda

Incommoda

Caput Infantis obſtringitur ſupra Spinam ſiniſtri Oſſis Pubis aut Coxendicis.
Aquæ furtivæ.
Dextra Infantis, hac poſitura ſæpé excluditur.
Dextrâ in Os detruſâ, Caput Infantis mágis mágiſq; ſurſum adigitur, & Collum adeo flectitur ut Infans emoriatur.
Vertex Capitis in Spinam Oſſis Pubis aut Coxendicis illabitur, & ſupra Spinam, Doloribus urgentibus adeó premitur, ut Cerebrum collidatur, & Infans ante Partum emoriatur.
Mater quoque èmoritur, Infante in Utero remanente, priús ad quatuor, quinq; ſeu ſex Dies, perpetuis Doloribus defatigata.

Quo pacto removend?

APHORISMI. — *Si mulier, ineuntibus puerperii doloribus, aliquot retró dies alvum non exoneraverit, Clyſtere adhibito dejectio ciènda eſt, ut liberior Infanti detur exitus.*

Miſſio ſanguinis é Brachio magno erit primiparis uſui, ſi modi validi ſint temperamenti, fiatq; dum arteriarum pulſus ex doloribus augentur. Reſpiratio libera ad augendum Puerperæ nixus & promovendum Partum plurimum confert.

In quolibet Geſtationis intervallo, ſi aquas formatas ſenſeris, id eſt protruſas, & Infantis capiti inter dolores cumulatìm præmiſſas, pro certó habeas iſtam Mulierem parturire.

Fœtus Membranæ nunquam inter nixus dilacerandæ ſunt, niſi adeo pateat Os Uteri, ut Partum illicó

 illicó factum iri speres, aut id suadeant profluvia, Convulsiones, vel hujusmodi res natæ.

Parciús utendæ sunt unctiones oleosæ in Puerperiis ne ingenua humiditas Uteri mucosa perdatur, quam sæpé butyro vel quavis alia unctione utiliorem invenies.

Parturienti fugienda sunt omnia alimenta et jusculа quæ nimium calorem inferre possunt.

Mulieres, quarum Infantibus capita sunt prælarga & Humeri ampliores solitó, gravissimis doloribus in Puerperiis afficiuntur, maximé autem primiparæ.

Aquæ maturé nimis profluentes, Infantis magnitudo nimia Funis Umbilicalis Infantis collo, vel cuivis alii parti circumvolutus, Facies Infantis sursúm spectans; Hæc omnia productiús & molestiús Puerperium reddunt.

In difficilibus & operosioribus Puerperiis ipsa opem fert Natura, in iis vero, quæ præter naturam accidunt (sicubi Fœtus grandior iniquam positionem fuerit nactus) frustrá nititur natura.

In omnibus præternaturalibus Puerperiis quæ ex solâ positione Infantis malâ oriuntur, cum primum os uteri satis patet, aut dilatari impuné potest, tum manus cauté immittenda est ut opus perficiatur.

In plerisq; pravis positionibus quibus Infantes ob-

stetricanti

APHORISMI. — *ſtetricanti ſeſe oſferunt, prehenſis Pedibus Fœtum educere conſultiús eſt, quam ut ad ſitum naturalem reducantur, dare operam.*

Si quando non poſſit fieri ut Mater ſimúl et proles ſalva ſit, Matris vita ſemper infantili anteponenda eſt.

Si Infantis ſitum in utero itá mutare velis ut prehenſis pedibus educatur, videſis manum membranis Fœtum involventibus inferas. ut Uterus, his interpoſitis nihil detrimenti ex operatione, capiat.

Mulierum ſæpé exiguitas pravam Infantis poſitionem efficit cum non ſátis loci habeat ut ſe in Utero vertat.

Mulieres quibus grandiores ſunt Infantes, ineunte puerperio, remiſſiores dolores experiuntur, quoniam Fœtus grandiòr non ſine difficultate deſcendit, ut exitum occupet.

Puerperium primum Sequentibus plerumque gravius eſt.

Deformes, Gibboſæq; mulierculæ gravioribus puerperii doloribus laborant.

Vomitus immodici et violenti ſummum dant abortionis periculum cum mulier propriús accedat ad pariendi tempus.

Vomitus veró inter puerperæ labores, ſi ſupra modum non ſint, nunquam non uſui ſunt.

Si

APHORISMI — *Si Mulier quatuor diebus in Partu laboret, vix fieri poteſt, quin Fœtus moriatur.*

Si qua in pudendo muliebri ex partu difficili mortificatio fiat plurimum periculi eſt ne corrupto veſicæ collo ibi tandem Fiſtula enaſcatur.

Si ob Fiſtulam poſt difficilem partu murinam Mulier præter Voluntatem temére dimittat, idque tres totos menſes fiat remedium ſére fruſtra ſperabit.

Affectus ſoporoſi & convulſiones in Partu difficili ſupervenientes, ut plurimúm ſint lethales.

Si inquit Hippocrates, Pregnans multo tempore cohibeatur, & parere non poſſit, ſed diebus pluribus ex Partu dolore laboret, ſit autem Juvenis & in vigore & multo ſanguine referta; ſecare oportet venas in malleolas, Sanguinem detrahere; virium reſpectu habito.

Si á Plethora difficultas pariendi oriatur, quod innuere voluit *Hippocrates*, non eſt dubium, quin maximé conferre poſſit, cum Venæ, plurimo Sanguine refertæ, omnes vias interiores anguſtiores efficere ſoleant: Unde fit, ut in dolore Nephritico etiam ſimilis phlebotomia ſæpè miranda præſtat, & Calculorum túm in Renibus, túm in Ureteribus contentorum excluſionem facilitet.

Abſente uteri vel Infantis ſitu pravo clyſteres acres injiciantur, quorum irritatione Uterus ſtimulabitur, depleta inteſtina ampliorem locum Infantis exitu relinquent.

De

De Partu difficili ex defectu Dolorum aut a Pravis ac Tergiversantibus Doloribus.

PER Dolores naturales intelligimus, tales motus ultro exorientes quibus Ventris & Intestinorum Musculi adstricti *tantam Depressionem Impetumq; in Uterum faciant, quási è Corpore expellendus esset*; atq; horum Dolorum impulsu aperitur Uterus, Fætusq; in Ostium et porro per illud expellitur, & hoc pacto Fæmina felicitér Partum edit.

Fæminæ Doloribus tergiversantibus laborantes, corripi videntur *vehementibus deprimendi Conatibus*, qui quasi *repentini Nimbi ingruunt*: *antèquam vero penetraverint aut* Depressionem veram fecerint, cessant isti motus, ac *in cruciatum aut Spasmum laborandiq; Impotentiam mutantur.*

Quomodo removend?
- Medicamentis propellentibus non utendum esse.
- Lenientia & Anodyna adhibenda.
- Si Opus videbitur ad concitandos Dolores ut Infans expelleretur, considerandum est an
  - Clystere?
  - Exercitatæ operâ manus?

  Incommoda?

De

De Monstrorum & ejusmodi Infantum exclusione, qui in Utero quam maxime obliquato recte quidem versi, sed Capite prave in Cavitatem Pelvis delapsi, inibiq; immobiliter coarctati sunt.

DUOS tantum *Casus* dari arbitror, ubi Instrumenta usui esse possunt scilicet, si Infantes ob monstrosam *magnitudinem* totius Corporis, aut Partis alicujus, Pelvem, proportione suâ nimis parvam, integri transire prorsus non valeant. Aut *si propter Negligentiam vel Inscitiam Obstetricis, in Utero quam maximè obliquato, Infantis rectè versi Caput in angustam Cavitatem Pelvis delapsum, inibiq; simúl cum Humeris adeó coarctatum sit, ut ad impetum Dolorum validissimum ne minime quidem percipiatur Descensio.*

Talibus Casibus quibuscunq; remediis frustrá tentatis, ut Saluti matris consulatur, *Infantem illum tanquam mortuum oportet tractari & extrahi.*

In Hydrocephalo aut Ascite commode aperitur — Quomodo?

APHORISMI. — *Infantes Ascite ac Hydrocephalo affecti, in utero matris plerumq; moriuntur, sin minus, citó post Partum, quod quidem de Monstris affirmari potest.*

Si Infans cujus Humeri sunt angusti prolato capite etiamnúm in Ostiohæreat, monstrosum esse, vel hydropicum existimare licet.

G *Infans*

APHORISMI. — *Infans Hydropicus multo faciliús quam monstrosus, utpote qui, missis aquis simplici puncturâ extenuari possit quo minus præ tumore hæreat.*

Cum Sectio Cæsarea mortem parenti certissimè illatura esset, nunquám nisi extemplo post defunctam vitâ Matrem perficienda est.

Instrumentis ne quidem ad extrahendum mortuum Infantem uti oportet, si à manibus potest fieri.

Instrumenta quibus Infantes Mortui extrahuntur lævia per totam longitudinem esse debent nequa asperitas uterum vulnerare possit.

Curâ Opus est maximâ ne, quem credideris Mortuum, vivus Infans ferramentis màle mulctetur.

Cum primum Mulieri parituræ accersitus est Medicus seu Chirurgus obstetricans hæc sunt diligentissimæ observandæ, *viz.* ut sine mora Parturientem tactu exploret, et ut inde locum Oris Uteri rectè cognoscat, scilicet,

an situm sit {
super mediam Pelvem.
in antica ad Ossa Pubis.
in postica ad Vertebras sive Os Sacrum.
in dextro / sinistro } latere.
}

& quam late Os pateat, & quid in eo prævium exhibeatur;

Si Vertex Infantis invenitur in Ostio oris Uteri, atque Os Uteri super Pelvem, aut in Pelve situm est, aquis protuberantibus, tunc nullo Negotio Opus est; & solum expectandum, dum Natura parturientem Dolorum Impetu ad laborandum concitet, qui quoad par-

ufque ceffant, aut pigriores funt, non Opus eft, ut parturiens laborando defatigetur, fed Dolorum impetum fecure licet expectare.

Si altius vero, Os Uteri fitum eft magni Capitis, aut parvæ Pelvis argumentum eft, contra, fi demiffius jam defcenderit Os Uteri, parvi Capitis, aut amplæ Pelvis indicium eft hocque pofterius faciliorem Partum promittit, quam prius.

Si Ore Uteri in Pelvem directo, nec Caput, nec Nates, poffunt tangi, & nihil in Oftio exhibetur præter Aquas, partus difficilis indicium eft, Infans enim tranfverfim prodit, quare mox poft affluvium Aquarum Caput in Oftium producendum, aut Infans *pedibus prehenfis* extrahendus eft.

Si Os Uteri rectà in mediam Pelvem quidem tendit, loco autem Capitis, altera folùm Manus, Pes, Genu, Cubitus, Vena Umbilicalis, aut Manus una cum Pedibus prodeant, Periculum imminere memento.

Si tactu obfervas *Infantem nimis altè adhuc fitum effe*, non morandum eft, neque Doloribus ad Laborem concitata eft parturiens, nam fine Auxilio maturo Mater et Infans perituræ funt.

Si tactu obfervas Os Uteri fuper mediam Pelvem non fitum effe, fed in Antica ad Offa Pubis, aut in poftica ad Os Sacrum, aut in latere ad Offa Coxendicis nimis converfum effe; tum etiam Periculum imminet, majus autem fi multum eo declinet, altiusqne illis objaceat, & maturé & cum Arte adjuvanda eft Mulier.

Si obfervas Os Uteri altius & validius huic vel ifti Offi objacere, tunc à Natura enixum noli fperare.

Utero feu rectè, feu plus minus oblique pofito, & membranâ ruptâ, membrum aliquod, five manus, five pes, *&c.* ex clufum fit, id indicat quod Infans confeftìm ac fine mora pedibus prehenfis extrahendus eft.

S

Si Utero adhuc altè ſuſpenſo, Membraniſque nondum ruptis, Dolores vehementes ſine ſucceſſu irruunt, diligenter cavendum eſt, ne Uterus ſimul cum Infante in anguſtias compulſus ſit, & quamprimum Pedibus quæſitis & prehenſis, extrahendus eſt Infans, ne Mater aut Infans aut ambo expirent.

De Conceptione.

- Fæcunditas Viri
  - Quid ?
  - Signa ex
    - Sanitate.
    - Semine
      - Craſſo.
      - Gravi.
    - Habitu Partium.
    - Appetitu Venereo. — Quali ?
- Fæcunditas Fœminæ
  - Quid ?
  - Signa ex
    - Sanitate.
    - Habitu quod
      - Menſtrua
        - Quid ?
        - Situs ?
        - Duratio ?
      - Formationem.
      - Elaſticitatem.
    - Appetitu venereo. — Qualis ?
- Fluxus Menſtruus
  - Unde ? a
    - Plethora.
    - Lentore Sanguinis.
    - Vaſorum Ruptione.
  - Curatio
    - Quiete.
    - Situ Corporis.
    - Abſtinentia a
      - Venere.
      - Irritantibus.
      - Calfacientibus.
    - Adſtringentibus frigidis.
    - Venæſectione.

APHO-

APHORISMI. — *Mulieres que justis Temporibus menstruant, bona plerumq; Sanitate fruuntur.*

In quibuslibet Morbis a Suppressione Mensium provenientibus, Venæsectio plerumq; est necessaria.

Fœminæ juniores raro ante concipiunt quam Menstrua iis contigerint, Puerperæ raro, nisi post Menstruorum reditum, iterum concipiunt.

Excretiones Sanguinolentæ Uteri in Muliere sexagenariâ, Menstruales non sunt, sed Excretiones potius Symptomaticæ, & sæpe Cancri Mortisq; prodromi.

Plures Fœminæ inter Annum Ætatis quadragessimum quintum & quinquagessimum, quam in quovis alio Vitæ Stadio, moriuntur.

Sanguis Menstrualis Mulieris sanæ, nequaquam differt a Sanguine qui Vasis inest.

Sola Mensium Suppressio Virginibus Inappetentiam Nauseam & Vomitus, instar Utero gestantium sæpe adfert: Fluor etiam serosus è Mammis profluit, verum Lac nunquam nisi Gravidis.

Purgatio non debet inter Menstruandum, neque sub Menstruorum Tempestatem adhiberi, sed post Evacuationem finitam.

Mulieres ante Conceptum Valetudinariæ è Men
sibus

APHORISMI. — *ſibus parciús æquo profluentibus, poſt Partum, plerumq; ſaniores evadunt, Arteriis evacuationi menſtruali inſervientibus, ampliores redditis.*

Rheumatiſmo ſæpe laborant Mulieres quæ menſtruali Evacuatione juſtâ carent, Arthritide raro.

Evacuatio menſtrualis prima Menſes aliquot poſt Partum abundantior plerumq; fieri ſolet, nullo tamen Periculo.

Puellæ Valetudinariæ tredecim vel quatuordecim Annorum, quibus Menſtrua nondum contigerunt, raro niſi poſt hanc Evacuationem convaleſcunt.

Mulieribus Menſtrua vel Lochia demittentibus, abſtinendum eſt ab omni motu violentiore, ne aut modum excedat Evacuatio, aut Uterus jam tumidus & profluens, Damnum accipiat.

Fluxus menſtrualis quibusdam Mulieribus primis Utero gerendi Menſibus eveniens, debito tempore Menſtruorum contingit, adhibitâq; Curâ impune.

Hydrops in Ventre à Menſtruis magna ex parte, vel omnino deficientibus, plerumq; oritur.

Sterilitas

Sterilitas
- Viri unde? à Vitio Partum
  - Semen conficientium.
  - Ejaculantium.
  - Fæminam irritantium.
  - Æſtu Venereo præpropero.
- Fœminæ unde? a
  - Vitio Partium.
  - Habitu minus irritabili.

Ad Conceptum minùs idoneæ ſunt Mulieres
- Majores, Parvis;
- Craſſæ, Tenuibus;
- Rubicundæ, Albis;
- Lividæ, Nigris;
- Quæ Venas non habent conſpicuas.
- Mammas parvas non tumidas habentes.
- Non rité Menſtruantes.
- Utero male temperato, vel Ore Uteri retracto, prono, averſo, concluſo, & everſo.

APHORISMI. — *Mulieres quibus Uterus male temperatus eſt calidior, aridior, frigidior, humidiorve juſto plerumque ſteriles ſunt.*

Mulieres ſteriles Valetudine magis laborant, quam cæteræ.

Oritur plerumq; Sterilitas, Fæminarum Vitio, triginta enim Mulieres Steriles, in ſingulos Viros Impotentes, ſi diviſio fieret, inveniri poſſunt.

Os Tincæ in Sterilibus plerumq; tenuius & arctius eſt, quam Fœcundis.

Nonnullæ Sterilitatem pro tempore ſolum patiuntur, quippe quarum Temperies ita Ætate mutatur, ut Procreationi tandem inſerviat.

APHO-

APHORISMI. — *Falsus sæpenumero Conceptus in Muliere sterili, futuræ Fæcunditatis est Præcursor.*

Balnei calidi Usus adhibitis postea Aquis mineralibus, multum prodesse potest, Sterilibus, amovendo Uteri Obstructiones, unde orta est Sterilitas.

Mulieres quæ, intermissâ paucos Annos Prægnatione, pinguiores fiunt, sæpissime in futurum omnino non pariunt.

Sunt & Mulieres quæ cum Viris aliis sunt Steriles, aliis Fæcundæ.

Mulieres quibus parcius profluunt Menstrua difficilius concipiunt.

Mulieres quæ post Annos aliquot in Sterilitate consumptos tandem concipiunt, sæpe continuæ Fæcunditatis compotes fiunt, Vasis Menstruali Fluxui servientibus Prægnatione dilatatis, & in posterum liberiora factis.

Aquæ in Utero nonnunquam generatæ, non semper à Membrana circumcluduntur, si Mulier coire non adsuevit.

Hydrops in Ventre, qui durante Prægnationem contigit, post Partum sæpe augetur.

Quamplurimæ Mulieres propter *Abortum* seu *Partum difficilem*, Steriles evadunt, ob *insignes Lacerationes* quæ Uteri Dispositiones omnino evertunt; et Mulierem Mortuum Autopsia, non raro observamus *Tabas Fallopianus* non solum circa Uteri introitum claudi &

& cohæreſcere, ſed etiam circa extremitatem earundem fimbriatam, & magis apertam, ubi dum Placentam paulo arctiùs adhærentem, extraheret *Obſtetrix imperita*, & violentiſſime tractaretur ; & coalitione orta extremitatis Fimbriatæ Tubarum, ab Inflammatione quâ Partes Utero contiguæ correptæ ſunt, poſt aborſum, ſeu Partum laborioſum male adminiſtratum : Unde abunde liquet, quam exitioſum ſit, in Partu, vel Abortu difficili, *Obſtetricantibus uti imperitis, aut etiam Medicis vel Chirurgis, non ſatis inſtructis, & Exercitatis, in Arte Obſtetricaria.*

Conceptio.
- Quid ?
- Signa ex
  - Venerei Appetitus Æſtu.
  - Languoris tempore.
  - Uteri *ſiccitate* & quadam *Suctione* a Coitu.
  - Calore & Motu in Pelvi; qui *Extaſis ſecundaria.*
  - Appetitu a ſolitis ad inſolita tranſlato.
  - Nauſeâ.
  - Vomitu.
  - Virium proſtratione per duos Menſes.
  - Menſtruis ſuppreſſis cum Euphoriâ.
  - Abdominis complanatione.
  - Ore Tincæ
    - clauſo.
    - aucto.
    - molli.
  - Abdomine antrorſùm & deorſùm ſine Moleſtia tumido.
  - Umbilico elevato.
  - Motu Fœtûs quarto Menſe.
  - Ore Tincæ attenuato ſexto Menſe.
  - Mammis & Papillis
    - duris.
    - tumidis.
    - elevatis.
  - Areolis Mammarum papilloſis.
  - His quandoq; accedit
    - Efflorеſcentia in Cute.
    - Somnolentia.

APHORISMI. — *Quæ præter Naturam crassæ sunt non concipiunt, iis Omentum Os Uteri comprimit, neq; priusquam extenuentur, Prægnantes efficiuntur.*

Quæ frigidos, & densos habent Uteros, non concipiunt, neq; quæ præhumidos habent: siquidem in ipsis genitura extinguitur, & quæ plus æquo siccas & adurentes; Alimenti namq; inopiâ Semen corrumpitur, atque ex utrisq; moderatam nactæ sunt Temperiem, eæ Fœcundæ evadunt.

Si Mulieri purgationes non prodeant, neq; Horrore, neq; Febre succedente, Ciborum vero Fastidia ei accidunt, Gravidam esse existimato.

Plurimæ Mulieres ineuntem Conceptionem ignorant, Menstruis, duobus prioribus Mensibus ritè profluentibus, ideoq; sibi videntur septimo vel octavo Mense peperisse, cum revera novem toti Menses sint peracti.

Mulieres intra sextum post Menstruorum evacuationem Diem, multo facilius, quam aliás, concipiunt.

Totum Fœtûs Corpus formatur primo Conceptûs Die, & tunc Temporis Semine Milii non grandius est; reliquum autem gestandi Tempus solum Vires Magnitudinemq; addit.

Superfœtatio nequaquam fieri potest nisi post sextum a Conceptu Diem, quia necesse est secunda se immis-

APHORISMI. — *immisceat primæ quæ Membranam, quâ ſatis tueatur nondum ſit adepta.*

Superfœtatio inter ſeptimum & triceſſimum poſt Conceptum Diem, ſi ulla unquam fieri poteſt, ſemper evenit.

Si qua Imaginationis vis Prægnantium Fœtûs Corpori notas poſſit imprimere, (ſunt enim qui hoc credunt) non niſi primis à Conceptu Diebus fieri poteſt.

Infans poſt novem totos Menſes peractos enatus undecim plerumq; vel duodecim Libras Zygoſtaticas ponderat, Fœtus Menſium octo, Libras ſeptem vel octo; ſeptem Menſium Fœtus circiter quatuor Libras; trium Menſium Fœtus tres uncias non excedit; uniús autem Menſis Fœtus ſemidrachmam; decem Dierum ſemigranum; unde Fœtum primo conceptûs Die non excedere Magnitudinem ſeminis Millii facilé poteſt intelligi.

Gravidæ quædam motum Fœtûs primo Menſe peracto percipiunt, complures non niſi poſt ſex ſeptimanas vel duos Menſes, pleræq; vero ſub finem Menſis tertii, aliæ autem quarto demum menſe motum perſentiunt.

Utero geſtant plerumq; Mulieres novem Menſes, & licet quibusdam complures addantur Dies, decimum ſeu undecimum Menſem nunquam excedunt.

Infantes poſt juſtum novem Menſium terminum nati, grandiores ſolito ſunt.

APHORISMI.— *Quó proprius accedit Fœtus ad justum terminum, eó semper firmior & grandior solet evadere.*

Infantes quos septimus revera Mensis protulit, rarissimé vivunt, é numero autem eorum quos in Lucem edidit Mensis octavus, Pars major Vitæ compotes fiunt, adsit modo nutrix diligens & perita.

Conceptiones falsæ
- Ventus.
- Aqua.
- Mola.

Conceptio Aquosa
- Situs? in
  - Ovariis
  - Utero
  - Unde?
- Signa? ex
  - Abdominis
    - Dolore
    - Forma
    - Unde?
  - Colore Vultûs pallidiore.
- Curatio
  - Purgantibus,
  - Chalybeatis,
  - Balneis,
  - Emeticis,
  - ordine usurpatis.

ConceptioMolæ
- Quid?
- Unde?
- Signa? ex
  - Ventre
    - duriore.
    - magis dolente.
  - Motu
    - raro.
    - diverso.
  - Gravitate magis molesta.
  - Mammis flaccidis.
- Curatio?

Aphorismi. — *Mulieres falsâ Prægnatione gravidæ, Ventrem habent undiq; æqualiter extensum, iis vero, quæ Fœtum in Utero revera gerunt, gibbosior eminet Venter.*

Cum dubitum sit an Mulier conceperit necne, post quartum quintumve Mensem peractum, si Umbilicus introrsum depressus sit, & Os Uteri arctum & durum, tum demum Mulierem non concepisse profiteri licet.

Indicia Prægnationis incerta Mulieribus non justis Tempestatibus menstruantibus plerumq; accidunt, præcipue Annum Ætatis tricessimum quintum vel quadragessimum agentibus.

Ea vero quæ de se narrat ipsa Mulier, modo fida sit, certissimo erunt Prægnationis indicio.

In Fœtatione vera, Infans seipsum Partesq; sui movet, sed Mola unicum habet motum hinc illinc decidendi, fortasse etiam convulsivus quidam Tremor, quem dat Uterus exinde irritatus, sentiri potest.

Mola nihil aliud est quam Conceptio falsa, quæ manendo in Utero ultra Tempus, in quo Natura hujusmodi Materiam extraneam solet expellere, incrementum magnum accepit.

Falsa Conceptio sive Mola, nulli unquam Mulieri citra coitum, contingit.

Molæ

APHORISMI. — *Molæ non nisi in Uteris Mulierum generantur, in cæteris Animalibus raro aut nunquam inveniuntur, quippe quæ plerumque non nisi certis Temporibus coeunt, idque quum natura ad veram Conceptionem parata sit.*

Mola nullam Placentam, nullum Funem habet, cum ipsa plerumque nihil aliud sit quam quædam placenta morbosa, ex qua Fœtus latens evasit, in primis post conceptum diebus.

Cum veræ Molæ Conceptiones sint prægrandes, id Genus Corpora præternaturalia raro ultra justum terminum pariendi, in Utero manent.

Imo hæ Conceptiones falsæ, sæpissime ante tertium expelluntur.

Morborum

Morborum omnium Naturam *investigandi Methodus.*

AD sanandum Morbum quemlibet certa ipsius Morbi & aptissimi Remedii Cognitio pernecessaria est, fieri enim non potest ut sanetur Morbus secundum Artem cujus *Natura* latet Artificem; quâ quidém parúm scienter exploratâ, multorum sæpe Medicorum periit Labor & Sedulitas; utpote qui ex Symptomatibus Diagnosticis nihil fermè nisi Nomen morbi collegerint, dum *secundariis* & fortuitis Symptomatibus tanquam monitoribus in curando usi sunt: Quum vera Morbi *Natura* rectissimè semper ex Diagnosticis solis quæratur, & illorum indiciis freti, Indicationes verè curativas, Morbi Remedium indigitantes, inveniemus: & cum hæ Indicationes, ex Ratiocinatione de Náturæ *Phænomenis* facta colligantur, ut quisque maximé *Oeconomiam animalem* exploratam habet, ita facillimè Morbi alicujus *Naturam* intellecturus est; Neque enim nisi *penitús*, intellectâ *Oeconomiâ animali*, possumus de *Causis*, *Signis & Symptomatibus* Morborum ita ratiocinari, ut eorum *Naturas* deprehendamus, & inde fidas & certas *Curationis Indicationes* deducamus. Hæ igitur quæ sequuntur pernoscere oportet, ut rectè intelligatur ipsus Morbus; scilicet,

1. Causam proximam, & Morbum semper concomitantem,
2. Sedem, Partesq; vitiatas,
3. Meatus per quos Malum progreditur,
4. Signa ejus inseparabilia,
5. Symptomata, quæ Morbo cuiquam adesse solent,
6. Singula Symptomata, discretìm ita ut internoscantur.

In

In his Rebus præcipuis, quo minùs quis erraverit, eo feliciùs Morborum curationi operam navabit, his enim rectá itur ad sanationem.

Nihil autem magis est necessarium quam ut *Morbus* & *Symptoma* internoscantur, nec levis impendenda est huic rei diligentia; hic enim nonnulli fermè omnium seculorum, ex iis etiam qui inter peritissimos habebantur, allucinati sunt: Et hujus Rei sané inscientia, maximo (si non solo) impedimenta est, quo minús Medici sæpe veram Morbi alicujus originem deprehendant, cum id esse *Morbum ipsum* existiment, quod nihil aliud est quam Morbi Symptoma; imò fortassé, ab ipso Morbo longé adeo abest, ut ne quidem Signum characteristicum sit Morbi, sed *Symptomatis tantúm Symptoma*: Dantur enim ea persæpe Symptomata, quæ non *ex proxima & semper adjunctâ Causâ* Morbi, sed ex priore aliquo symptomate enascuntur, usque adeo consulto Opus est, ut *proximam et immediatam Causam*, *Symptomata* sive *Accidentia* rite internoscas.

Exemplo sit Dolor Dentium: Essentia hujus Morbi genuina est Periostii distensio violenta ab Humore aliquo facta, unde, hujus Membranæ formâ situq; vi permutatis, *Molestia* excitatur gravissima, quæ quidem non est ipsus Morbus, sed Morbi Diagnosticon, & Humor iste, a quo fit molestia *Morbus est*; siqua verò *Inflammatio*, *Febris*, vel *Genarum Tumor* sequitur, harum nullum est Morbi Diagnosticon, sed ex Molestia oritur, quæ ut diximus, est Diagnosticon vel Signum characteristicum Morbi, illorum unumquodque est Symptoma Symptomatis.

De Diagnosticis Morborum.

MORBORUM Signa Characteristica quæ Diagnostica vocamus, ea sunt, quæ ab Initio adsunt et eodem ipso quo Morbus tem-

tempore nati, quaſi una adoleſcunt, conſeneſcunt, & decedunt. Et hæc ſola ſunt certa Morborum Signa; alia Signa, ſive Symptomata quæ Morbum non immediaté ſequuntur, ejusque *effectus proprii* non ſunt, quippe quæ non ſemper adſint, fallacia ſunt, quibus Fides minimé habenda eſt, & quæ in errorem duxerunt aliquando Homines ſcientiſſimos.

Signa igitur hæc Fallacia, inter *propria Symptomata* alicujus Morbi non ſunt numeranda, ſed inter ſecundaria ſcilicet provenienta ex quodam proprio Spmptomate, & nimirúm ſunt Symptomata Symptomatum; *vera* enim & *propria* Diagnoſtica Morbi cum illo pariter Initium & Finem ſortiuntur, pariter matureſcunt, conſidunt, & evaneſcunt, & ex his Signis, Indicationes curativæ omnino colligendæ ſunt.

De Symptomatis Morborum.

QUOD ad Symptomata alicujus Morbi attinet, imprimis Symptomata univerſa ab ipſo Morbo cauté diſcernenda ſunt, ſingula deinde inter ſe diſtinguenda ſunt; id eſt, ea quæ continuò ex Morbo oriuntur & ſimul vaneſcunt, ab iis diſtinguenda ſunt, quæ non Morbus ipſe, ſed ejus Symptomata tantum pepererunt. Et ea Symptomata quæ uſque ita Morbo adhærent, ut ſimul naſcantur, ſimul decedant, ſicut ſupra obſervavimus, ſola certa Morbi ſunt Indicia.

Ut Exemplo familiari autem, dilucidior fiat hæc Res, eodem quo ſupra, iterúm utamur, ſcilicet *Dolore Dentium*: Hic *Moleſtia* præcipuum eſt & graviſſimum Symptoma, non tamen ipſus eſt Morbus, nec Morbi Cauſa, imo haud ſimplex Symptoma eſt, quandoquidem ab eâ alia etiam naſci ſolent, nempe *Febris*, *Inflammatio*, *Genarum Tumores* & hujuſmodi, (præſertim ſi Moleſtia fiat acerrima) quæ quidem, cum ex *Moleſtiæ* Acerbitate proveniant,

Symptomata ſunt Symptomatis tantúm ; *Febris* porro, & *Inflammatio*, &c. nec totaliter, nec ex parte, Dentium Dolorem pariunt ; Dolere enim Dentes poſſunt abſque his, idque ſœpiſſime evenit : *Tumor* autem neque ſimul cum Morbo oritur neque conſidit, imò non ſemper adeſt, neque eſt ejusdem generis atque *Humor* Moleſtiam exciens ; ſed ſolum Symptoma eſt hujus Morbi, vi Moleſtiæ excitatum, & Partium conſenſu Humorumque affluxu conflatum.

Jam tandem, utì ſperamus, ob Oculos ita perſpicùe poſita eſt *Naturam* & Cauſam Morborum inveſtigandi Methodus, explorando ſcilicet Sedem, Parteſque affectas, & dignoſcendo Diagnoſtica, & Symptomata, ut manifeſté pateat, quam neceſſe ſit, non tantum Diagnoſtica & Symptomata, a Morbo, ſed hæc, etiam ab illis, recte diſtinguere : Hinc autem quæ potiſſimúm Remedia adhibenda ſint, ad ſanandam quemvis Morbum melius judicari poteſt ; neque ſané priús ſperanda eſt ſanatio, quám penitús cognoſcatur Morbus.

Ex hac etiam Methodo, dum Morbum perſcrutamur, ea ſimul diſcimus Indicia, per quæ ſola, fidentér de Morbo prognoſticare licet, *hoc eſt, quis Caſus Ægrotum maneat prædicere* ; id autem rectè fieri non poteſt, niſi, exploratâ Morbi Naturâ, ejus Quantitas & Vis, ſimul cum robore naturali Ægrotantis, & Medicinæ Virtute, quaſi trutinâ ſuſpendatur ; Prognoſtica igitur non niſi ex diſquiſitis Morbi Diagnoſticis, poſſunt colligi ; ex quibus, *qualis quantuſque* ſit Morbus, *quantæque* ſimul Ægrotantis Vires comperimus. Porró ut hac Methodo Medicinarum quoque Vires, Efficaciamque docemur, ita ipſæ Medicinæ lucem referunt, & magnâ ex parte Judicium de Morbo obfirmant, ſicut Hippocrates ſcientér dixit. Medicina eſt Morbi Index.

Hâc igitur Methodo Morborum omnium, quibus humanum Corpus unquam tentatum eſt, vel tentari poteſt, *Naturam* inveſtigamus ; & ſiquando novus, & adhuc inauditus Morbus enaſcatur, hâc *Naturam* ejus enucleatam habebimus, hâc quibus Remediis ſanari

ſanari poterit, diſcemus; Morbum enim dignoſcere eſt Sanationis Principium.

Optimus fermè quiſque Medicus eam Morbos curandi Methodum quæ Indicationibus deductis ex *perſpectis cauſis conjunctis* nititur, comprobavit. Harum autem Cauſarum cognitionem, nemo ſine diligenti & aſſiduâ Obſervatione, & Recognitione *Phænomenorum* iſtorum quæ ſinguli ſuis Temporibus Morbi exhibere ſolent, poteſt aſſequi: Quicunque igitur *Hiſtorias* Morborum percalluerit, eorum etiam *Naturam hâc Methodo* inveſtigare poterit; nam manca foret Ars Medica niſi *Phyſica Scientia Hiſtoriæ Morborum Cognitioni accedat*, nempe,

Alterius ſic altera poſcit opem,

ut hâc rectè uti abſque illâ nequeamus; & quo pleniùs *Oeconomiam Animalem* perſpexerimus, eo certiùs & faciliùs Morborum *Naturam* expiſcabimur.

"*Omnis enim Philoſophiæ Difficultas in eo verſari videtur, ut a*
"*Phænomenis Moutuum inveſtigemus Vires Naturæ, deinde, ab his*
"*Viribus demonſtremus Phænomena reliqua.*"

Hæc eſt magni *Newtoni* Obſervatio.

Ita mutatis mutandis confido, & datis cujusvis Morbi Symptomatibus, ejuſdem etiam *Natura*, his modis inveſtigandi, facilé erui & explicari poteſt.

Hanc Morborum *Naturam* inveſtigandi Methodum, (quam ex optimis Auctoribus dudum collegi, propter eam quam mecum inſtitueram medendi rationem,) omnibus iis Morborum *Hiſtoriis*, quarum Auctores Cauſas certas, Signa & Symptomata ritè deſcripſerant, & diverſas ejuſdem Morbi Species accuratè diſtinxerant,

 om-

omnibuſque iis Morbis & eorum ſingulis *Phænomenis*, qu orum curationi ipſe interfuerim, ſeduló ſemper accommodavi: & cum plurimum Utilitatis ipſe inde perceperim, nullus dubito qu in hi omnes, qui eâ quâ par eſt diligentiâ his inſtiterint veſtigiis, id commodi ſint inventuri quod Ægrotantibus proſit, ſibi ipſis ſatisfaciat.

Gravidarum Morbi.

Vomitus.
- Unde?
- Quo tempore
  - incipit?
  - deſinit.
- Effectus? Abortio.
- Curatio
  - Venæſectione.
  - Leni Catharſi.
  - Stomachicis.
- Uſus? *ſecundum Naturam*, Uteri Expanſio.

Dolor
- Lumborum
- Renum
- Inguinis
  - Qualis?
  - Unde?
  - Curatio?
    - Situ.
    - Oleoſis.
    - Venæſectione.

Dolor Mammarum
- Unde?
- Curatio?
  - Leni Calore.
  - Oleoſis.
  - Venæſectione.

Tumor Crurum & Varices
- Unde?
- Curatio?
  - Situ.
  - Compreſſione.

Labi-

Labiorum Tumor { Unde ?
Curatio ? { Fomentatione. Diureticis. Scarificatione.

Descensus Uteri { Unde ? a { Violentiâ quâdam. Laxitate naturali.
Effectus ? Uteri { Inflammatio. Tensio.
Curatio { Quiete. Situ Corporis. Pessario. Adstringentibus topicis.

APHORISMI. — *Descensus Uteri, omnibus temporibus, quibuscunque Mulieribus, & nonnunquam etiam Virginibus potest accidere; sed ut funditùs invertatur Uterus, non nisi ex continenti post Partum accidit.*

Mulieres ante prægnationem Uteri Descensum passæ, inter Parturiendum incedere vel assurgere non debent, iisque lecto incumbentibus, facilior & tutior fit Partus, quam Sellæ insidentibus.

Si alimenta, quæ apprimè appetunt Gravidæ, optima & ad Nutritionem maxime idonea non sint, omninò tamen anteponenda sunt iis alimentis quæ fugiunt & oderunt.

Si Mulieres gravidæ quidquam frigidius, vel cui glacies inest biberint, exinde Cœliacam Passionem sæpe patiuntur, & Abortionem faciunt.

Mu-

APHORISMI. — *Mulieres gravidæ quibus acescere sive ardorem pati solet Stomachus, ab acidis fructibus immaturis, saccharo, abstineant, vel etiam vinum fugiant, nam vinum ut alimenta in Stomacho acescant efficit, ipsumque est acidum.*

Mulier Abortioni obnoxia, post Conceptionem a Coitione omnino abstinere debet.

Mulier prægnans sub Mensem postremum termini debet quiescere, quia circa hoc Tempus, sese vertit Infans ut naturalem situm capiat, & prægnantis motus potest efficere, ut Infans, non recto ut debet, sed obliquo motu, vertatur.

Astringentibus inter Curationem Fluoris Albi nunquam utendum est, nisi Corporis Plenitudine purgationibus, detractione Sanguinis, & id genus idoneis remediis jam satis diminutâ.

Fluorem Album Puellis etiam posse accidere à tertio ad quemlibet Ætatis Annum, observare licet.

Aquæ minerales Fluore albo laborantibus, modò non gestent utero, plurimum prosunt.

Uteri Suffocatio ex suppressis & corruptis Menstuis, vel Lochiis, oritur.

Odoramenta quæque Mulieribus, quarum Uteri suffocari adsueverunt, nocent, maximé autem si post Partum fieri solet.

Si Mulier prægnans Lue Venereâ afficiatur, idoneiis

APHORISMI. — *neis remediis in ſex prioribus geſtationis menſibus impuné poteſt uti, in reliquis autem tutiùs eſt Partum expectare.*

Ulcera Venerea Labiorum, Vaginæ, a Salivatione facile ſanantur, ſiquæ vero ipſum uterum, ejusve os occupaverint, his nullâ medetur Arte.

Si Res poſtulat ut Mulier gravida purgetur, Sanguis è brachio amittatur ante aliquot Dies.

Mulieribus gravidis, quibus iter longum faciendum eſt, Sanguinem è Brachio ſemel amittere, debent, aliquot Dies antequam iter capeſſant, quo melius injurias, quas itinerandi motus inferre poteſt, evitent.

Varices crurum Mulieribus gravidis aperiri non debent, quia illa evacuatio eundem effectum, [illegible] *Sanguis ex Pede extrahatur habet.*

Mulier gravida, vel non gravida, Hæmoptyſin, Tuſſim, Ardorem Stomachi, vel Uteri Fluxionem patiens, purgari non debet.

Mulieres quibus Sanguis uterinus in primis geſtandi Menſibus profluit, Sanguinis quantitatem modicam è Brachio amittant, ſimul & quieſcant, omninò non coeant.

Multum Periculi & Matri & Infanti ſecum afferunt Convulſiones, ideoque majus, ſi, intermiſſis Paroxiſmis Animum Mulier non recolligat.

Pri-

APHORISMI. — *Primiparæ, sæpius Convulsionibus afficiuntur, quam istæ quibus plures partus contigerunt.*

Convulsiones ante Partum periculosiores sunt, quam post Partum.

Mulieres Convulsionibus correptæ, ante vel post editum mortuum & putrefactum Infantem, majore discrimine laborant, quam si vivus foret Infans.

Puerperæ Convulsionibus ante vel citò post Partum correptæ, nocent emetica, Sanguinis autem missio utrinque maximè convenit, nisi a Profluvio Sanguinis Couvulsio oriatur.

Incontinentia. } Unde ?
Suppressio. } Curatio ?

Tussis
- Unde ? { a Sanguine vitiato. / ab Utero comprimente Pulmones.
- Effectus ? — Abortio.
- Curatio { Venæsectione. / Oleosis. / Lenitivis.

APHORISMI. — *Tussis violentior & frequens. Mulieribus gravidis Abortionem, & Profluvia sæpe adfert.*

Et Coitus, & Prægnatio plurimùm Mulieribus Hæmoptysi laborantibus, nocent,

APHO-

APHORISMI. — *Venæsectio in Brachio, Lac, Jus tepidum, Taciturnitas, Intestina parum adstricta, Coitûs abstinentia, perquam necessaria sunt Mulieribus gravidis, Tussi violentiori laborantibus; præsertim si Hemoptysis adsit.*

Alvi Fluxus { Effectus? Abortio.
Curatio?

APHORISMI. — *Diarrhœa sæpenumerò Abortionem affert, præsertím si disenterìca sit.*

Dysenteria, quæ Abortionem attulit, ultra quatuor Dies manens, plerumque periculosa est.

Hæmorrhoides {
Unde?
Effectus?
Curatio? { Situ. Fomentatione. Venæsectione. Appertione.

Febris Continua Intermittens &c. {
Definitio? —— Quæ?
Causa proxima & semper conjuncta —— Quæ?
Partes affectæ seu Situs?
Causæ { Externæ? Internæ?
Viæ & Meatus per quos Malum progreditur. Quales?
Signa Diagnostica inseperabilia seu Pathognomonica á quibus Indicationes Curativæ semper sumi debent. { Quales? Quare?
Symptomata plerumq; concomitantia—Qualia? earumq; accurata Distinctio—Quare?
Indicationes Curativæ—Quales?
Prognostica — Quæ?
Methodus medendi — Quæ?
Effectus? { Abortio. Mors: Unde?

Mulieres gravidæ, ſi forte ſub Partûs appropinquationem Febre vel continuâ vel intermittente laborant, doloribus plerùmque ita afficiuntur ut parturire videantur; Sanguis enim in Uteri & *Placentæ* vaſculis, Humoresque quibus Infans circumcluditur, Ardore quem Febris *Exacerbationes* afferunt admodúm rarefiunt, Membranas diſtendunt & inquietudinem Infanti inferunt, unde Dolores, iis quos parturientes patiuntur ſimillimos excitantur. Obſtetrices autem cæterique Obſtetricium exercentes, cum veros inſtantis Partûs Dolores adeſſe credant, hos ſæpe proritant & Partum maturare ſtudent; quod ſi jam ingraveſcente Febre, & Vaſculis circa Mulieris genitalia ſupra modum diſtentis efficiant, Mors ſæpe & Matrem & Infantem ſimul obruit.

Illi vero, ſi ſibi, & ægrotanti ſic conſulerent ut prudentes decet, peritum aliquem Medicum, qui Rebus hujuſmodi dubiis intereſſet, accerſirent, ut illius Operâ ſolerti Cauſis horum fallacium & periculoſorum Dolorum ſublatis, enixus ſuo tempore accedat, & Partus feliciter conficiatur; Intereſſe *omnium* etiam mihi videtur, ut caveatur ne Obſtetricibus, iisve qui imperiti Rei Medicæ Obſtetricio dant Operam, in Rebus arduis, Negotium omnino committatur: Admonent enim Puerperarum crebræ Mortes, quanto Periculo temerariis Manibus traduntur, & quam neceſſaria ſit Medicinæ ſcientia, ſiquando diverſis Cauſis, Geſtationi non cognatis Obſtetricium implicetur, quarum periculo occurrere omnino Medicorum eſt: Neque vero prius Occaſionem hanc, unde natus eſt hic Sermo, poſſum dimittere, quam Obſtetricaſtris illis (ut ita dicam) etiam atque etiam ſuaſerim, ne ſe ſolos, tantis Periculis opponere præfidenter audeant, quin Medici alicujus periti Conſilio adhibito quam cautiſſimè agant, ut non ſolum Vitam, ſed Incolumitatem Puerperæ conſervent. Nam magna licet ſcioli de ſe ſuisque dotibus temerè ſperare ſoleant, haud facile quiſquam evadit Medicus, & Nemo unquam repenté fuit peritiſſimus; multa certè prius ſunt diſcenda, multa prius perſcrutanda, quam ad Medicæ Artis Prudentiam perveniri poſſit: ſi igitur iſti rem æquo Animo perpenderent, neceſſe eſſet fateantur ſummæ eſſe Temeritatis, ſummæ Audaciæ,

daciæ, inauſpicatas Manus duplici, & Matris & Infantis Vitæ, diſcrimini immiſcere.

Sicubi vero nullus ſit, in propinquo Medicus, ſuâ cuique utendum eſt facultate, & pro virili agendum ; quó parciús tamen, eó plerumque tutiús : nam meâ quidem ſententiâ, ſatiús eſt ut Naturæ permittatur ſe ipſam expedire, quam ut improbo perturbetur Officio, quo, concitatis Doloribus præmaturus Partus urgeatur. Siquidem inter Febrem Partus retardandus eſt, nedum incitandus aut etiam capeſſendus, niſi Convulſiones graviſſimæ, vel immodica Profluvia id ſuadeant, ne ipſo facto, Infans pereat & Mater haud ita multó poſt : Nam ut *Hippocrates* recté dicit, " Si Mulier " utero geſtans Morbum habuerit non cognatum, in Puerperii " Purgatione perit.

Aphorismi. — *Pleriq; Fœminarum Morbi ex Officio Uteri malè præſtito oriuntur.*

Alia Curatio Morborum Mulieribus gravidis, alia non gravidis, conveniat.

Longè periculoſiſſimi ſunt Morbi Fœminis Utero geſtantibus, quoniam ea remedia, quibus Fœtu vacuæ ſanari ſolent, adhiberi non debent.

Si Mulier gravida ita Morbo aliquo laborat, ut Operatione Chirurgica inſigniori Opus ſit, ſcilicet è Calculo in Veſica, Fiſtula in Ano, vel quovis alio hujusmodi Operæ Pretium erit, (modo res ſinat) Operationem, non niſi poſt Partum perfeciſſe.

Mulieres Utero geſtantes, plerumq; ob Suppreſſionem Menſtruorum ægrotant, contra vero cætera

APHORISMI. — *Animalia, quippe quæ non Menſtrualia ſint, bona Valetudine toto Geſtationis tempore frui videntur.*

In omnibus Mulierum gravidarum Morbis, dum Morbi acerbitate, magis laborat Natura quam ut evacuationi Lochiorum, quæ Fœtûs Eductionem ſequi debent, ſervire poſſit, ſummopére Partum prævenire convenit.

Cortex Peruvianus, non minus tuto Gravidis, quam quibusvis aliis, in Medelam Febris dari poteſt.

Morbos quos ſecum attulit Prægnatio, Partus plerumq; adimit, ii vero, qui nullam habent cum Prægnatione Cognationem, poſt Partum, graviores ſolent fieri.

Mulieribus infirmis maximeq; Morbis obnoxiis, Liberos, valdé ſanos, nonnunquam peperiſſe contingit.

Fluxus Menſtrualis quibuſdam Mulieribus primis Utero gerendi Menſibus eveniens, debito tempore Menſtruorum contingit, adhibitâq; Curâ impunè.

Mulieres quæ abortum faciunt aut pariunt, dum febre continuâ afficiuntur, maximo Vitæ periculo laborant iſtæ præſertim quarum Febri adſit Fluxio in Pulmones, et Aſthmaticæ ſunt.

Fluxus

Fluxus Sanguinis ab Utero.

- Quomodo a Fluxu menstruo dignoscendus?
- Signa
  - Os Tincæ apertum.
  - Dolor plerumq; præcedens.
  - Violentia quædam præcedens.
  - Subitò copiosè effertur.
  - Continuo rivo defluit.
- Effectus
  - Abortio.
  - Mors, ab inanitione.
- Curatio
  - Quiete
  - Abstinentia à
    - Venere.
    - Irritantibus.
    - Calfacientibus.
  - Missione Sanguinis.
  - Adstringentibus actu frigidis.
  - Fœtus Eductione.

APHORISMI. — *Mulieres quibus Sanguis Uterinus in primis gestandi Mensibus profluit, Sanguinis quantitatem modicam è Brachio amittant, simul & quiescant, omnino non cöeant.*

Profluvia vero immodica quæ Mulieribus gravidis nonnunquam accidunt, ex abruptâ Placentâ plerumq; oriuntur, neq; cessant nisi post Partum, & quo proprius ad Finem Termini accedunt, èo periculosiús habentur hujusmodi Profluvia, quibus si crebræ Animi defectiones adsint, Mortem sæpenumeró & Parenti & Infanti afferunt.

Hæc autem, etiamsi copiosa, Profluvia. in Mense

tertio

 tertio vel secundo, impunè plerumq; accidunt, haud ita tamen in duobus postremis.

In Profluviis immodicis ubi res postulat ut educatur Fœtus, multo majore discrimine laborant illæ Mulieres quibus Os Tincæ crassius & durius est, quam illæ, quibus tenuius et mollius est.

Profluvia immodica una cum Convulsionibus, in Mulieribus prægnantibus plerumq; sunt Lethalia.

Venæsectio in Brachio, perquam necessaria & ad conservandas Mulieres Profluviis immodicis obnoxias; in modicis etiam Profluviis multum prodesse poterit, fugienda nihilominus inter immodica Profluvia.

Ut ex Utero, totius Corporis Plenitudo emittitur, Injectiones astringentes adhiberi non debent, nisi Profluvium nimis copiosum postulet.

Placentâ in ostio apparente, immodici profluvij causa est, & sæpé mortem Puerperæ *et Infanti affert, nisi maturatus Partus præveniat.*

In quovis prægnationis intervallo, si ab immodicis profluviis sæpius animo deficiat Mulier, Eductio Fœtus, unicum est remedium, ad conservandum et Matrem & Infantem.

Si Parturientis immodica sint Profluvia, Membranæ quam citissimé rumpendæ sunt, cave tamen ne membranas attrahas, ne abruptâ placentâ, adaugeat profluvia.

APHORISMI. —

Licet Fœtûs eductio, præsentissimum sit remedium in profluviis immodicis, parum sæpe prodest, quum seriús adhibetur.

Si sanguis uterinus mulieri gravidæ ex uteri fundo profluit, abortio nunquam non sequitur, si vero ex Uteri collo, remedij spes restat, Utq; certior fias unde eveniat, observandum est, an os tincæ sit apertum an clausum.

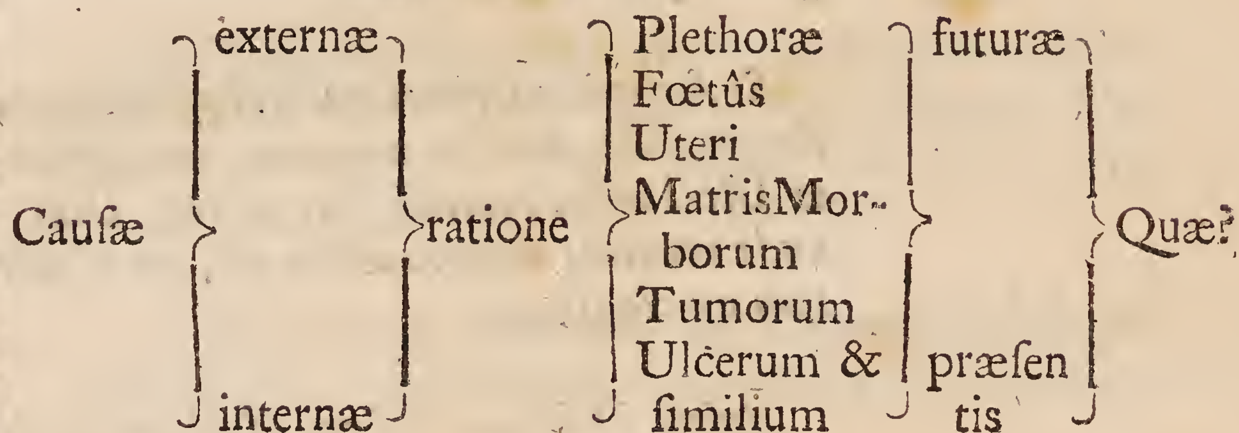
Animi Deliquia crebra, Aurium tinnitus, occulorum hebetudo, vel caligo, mortem propinquam denotant, cum ex immodicis profluviis oriuntur in mulieribus quarum sextus prægnationis mensis præteriit; præcipue si ictus, vel quodvis aliud infortunium, sit profluvij Causa.

Emissio Fœtûs { Effluxio
Expulsio
Partus } Quid ?

Abortio

Definitio —— Quæ ?

Cauſa proxima & ſemper conjuncta —— Quæ Partes affectæ ſeu Situs ?

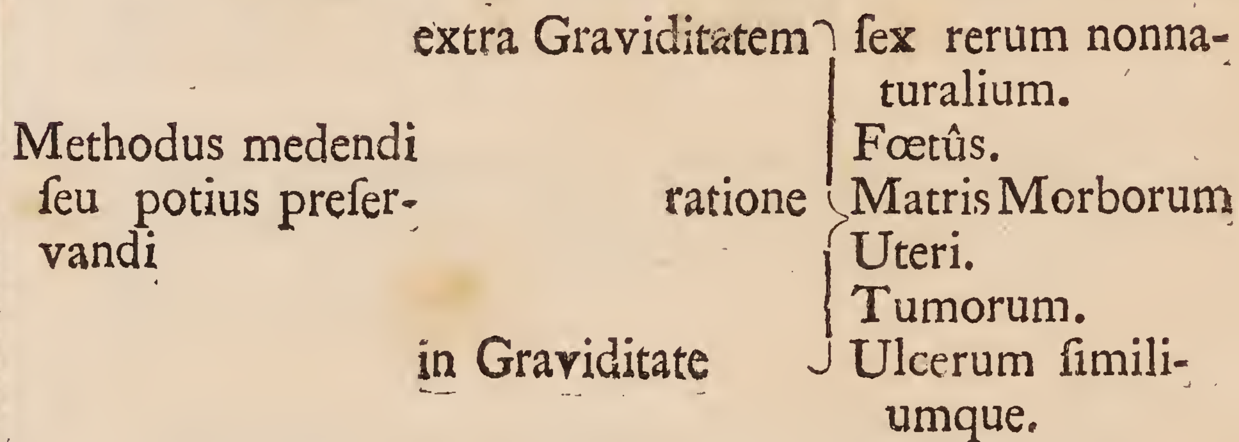
Viæ & Meatus per quos Malum progreditur —— Quales ?

Signa Diagnoſtica inſeperabilia ſeu Pathognomonica, à quibus Indicationes Curativæ ſumi ſemper debent —— Quæ ? Quare ?

Symptomata plerumque concomitantia, Qualia ? earumque accurata Diſtinctio —— Quare ?

Indicationes Curativæ ſeu Preſervativæ —— Quales ?

Prognoſtica —— Quæ ?

Præmatura

Præmatura Fœtus Exclusio——Quid?

Per Partum immaturum intelligo talem, quo *humanum aliquod Corpus nascitur*, magnum, parvum, vivum, mortuum, non autem, quem quidam *Abortum* vocant, in quo Membra humana nondum distincta apparent, sed Fœmina verè prægnans si aut longè aut brevi *ante septimum Mensem* Fœtum emittat vel minimum, is mihi dicitur Partus præmaturus sive abortus.

Quomodo educendus sit Fœtus? —

Ore Uteri amplificato, Membrana, si obvia sit, Digitis laceranda est, & in ruptam istam Membranam Manus quamprimum immittenda est, usque ad Pedes Infantis, qui (nisi prævii se offerant) suo loco quærendi, nec ullum aliud Infantis Membrum apprehendendum sive in Ostium primò producendum est, etiamsi ipsum Caput prævium sese offerat, gravida enim quum sit infirma, & plerumque pariendi Doloribus destituatur, Fætus Exclusio nequaquam Naturæ committenda est.

Aphorismi. —

In Plethora Venâ sectâ Abortus præcavetur in Gravidis, parciùs verò & in primis præsertim Mensibus, vicibus iteratis, & quasi per Anticipationem, paucis Diebus a tempore usitato Menstruandi.

In Chacochymia, Purgatione blanda frequenter iterata, mediis præsertim Mensibus Gestationis, usui aliquando est.

Mulieri Uterum gerenti Venâ sectâ Abortionem facit, id vero potissimùm, si Fœtus grandior fuerit.

Uterum gerentibus Medicamenta purgantia sunt

 exhibenda,

APHORISMI. — *exhibenda, ſi Humor impetu fertur ad Excretionem, quarto Menſe & ad ſeptimum uſq; his tamen minus.*

In minoribus autem & gravioribus Fœtibus, ſubtimide ſe gerere oportet.

Si a Cauſis externis violentioribus, pùta Ictu, vel Caſu, & ſimilibus vehemens Dolor et Perturbatio in Gravida excitantur; ſtatim, vel ſaltem eadem Die ſequitur Abortus.

Si vero minor fuerit vis cauſæ externæ; ad tertium Diem, Aborſum differri poſſe, quo elàpſo, ceſſat Aborſus Periculum. Quare? Remedium —— Quid?

Si poſt Lumbagines graves inter geſtandum Utero, Excretiones inuſitatæ ex Utero proveniant, Periculum Abortionis ſummum Mulieri imminet, præſertim ſi Excretiones ſanguine inficiantur.

Periculo multo majore laborat Fœmina quæ Abortionem facit, quam quæ debito tempore parturit.

Fluxio Sanguinis immodica Abortionis plerumq; Comes eſt.

Infans abortivus in ipſa abjectione perit, vel paulo poſt.

Quanto magis ſubitaneus eſt Aborſus, præſertim a Cauſa aliqua violenta, eo difficilior Placentæ extractio.

Quæ

APHORISMI. — *Quæ ſtatis temporibus abortiunt, Uterum habent prædurum vel prælanguidum.*

Si mulier ſæpius Abortum facit, & eodem tempore ſemper, ut tertio quarto vel quinto Menſe, ob Uteri anguſtia accidit, quæ augeſcentem Fætum amplius continere non poteſt.

Abortum faciunt Mulieres quæ Uteros habent flatuoſos, denſos, vel parvos.

Quæcunq; mediocriter Corpora habentes, ſecundo, aut tertio Menſe, abortiunt, ſine cauſa manifeſta, iis Acetabula Uteri plena mucoris ſunt, & non poſſunt propter Pondus Fætum continere, ſed diſrumpuntur.

Abortio ſive Partus naturalis continget, a Mole nimiâ, Pondere, & Morſo.

Mulieri Utero gerenti ſi crebra, & inanis deſidendi voluntas (Teneſmum dicunt) acceſſerit, Abortum facit; idem de Dyſenteria quoq; verum eſt.

Mulieri Utero gerenti ſi Alvus multum fluat, Periculum eſt ne abortiat.

Quæcunq; Utero gerentes Febribus detinentur, & vehementer extenuantur citra manifeſtam cauſam, eo difficulter & cum Periculo pariunt, aut in Abortionis Periculum incidunt.

Si Mulieri Utero gerenti, Mammæ ſubito extenuentur, Abortus ſequitur.

APHORISMI. — *Quæ præter naturam tenues Utero gerunt, abortiunt, donec pleniores evadunt.*

Aborſus periculoſior eſt ſexto, ſeptimo, & octavo Menſe.

Feminæ quæ laxiorem, & humidiorem Uterum habent, ſine noxia, ut plurimum abortiunt, primis potiſſimum Menſibus, quia Partes iſtæ facile cedunt, unde minor ſequitur Moleſtia.

Dolores frequentes, & fere continui, Renes & Lumbos excruciantes & qui verſus Pubem & Os Sacrum exporrigantur cum quodam ex Utero egerendi conatu, indicant Abortum imminentem, Mulieri utero gerenti.

Ni mala urgeant Symptomata, omnis Aborſus ſeu Partus Naturæ committatur, Aquis vero non formatis prohibendus eſt Partus.

Dolores abſq; Aquis formatis, Enemate emollienti & carminiativo, ſæpe ſedantur.

Hæmorrhagiæ inſignes Utero gerenti ſupervenientes, ad quas Syncope, Deliria, Inflammatio & Convulſiones ſequuntur, Mortem inferre ſolent.

Mulierem Utero gerentem Morbo quopiam acuto corripi, malum.

Mulieri Uterum gerenti, ſi Lac copioſum è mammis effluat, Fætum imbecillem indicat: Quod ſi ſolidæ Mammæ fuerint valentiorem Fætum ſignificant.

Quæ

APHORISMI. — *Quæ Fœtus corrupturæ ſunt, iis Mammæ extenuantur.*

Quod ſi duræ evadunt, Dolor erit vel in Mammis, vel in Coxis, vel in Oculis, vel in Genibus, neq; Fœtum corrumpunt.

Si Mulieri Utero gerenti Purgationes eant, Fœtus ut bene valëat fieri non poteſt, præſertim in ultimis Menſibus.

Novæ nuptæ, Uteri perturbatione ortâ ex Coitu nimis fervido, et frequentius æquo petito, non raró abortiunt.

Decies tot Abortiones intra duos vel tres primos Geſtationis Menſes fieri ſolent, quot fiunt poſtea, utilius eſt ergó præcautionis cauſâ intra duos primos menſes quam poſt dimidium termini exactum ut pleriq; ſuadent, mulieri ademiſſe Sanguinem.

Sunt & Mulieres quæ, ut facile concipiunt ita ad Abortionem, nullâ manifeſtâ cauſâ proclives ſunt.

Superabundantia Sanguinis Conceptum ſæpe recentem perdit, & Abortionem infert.

Perturbationes Animi violentæ, ad Abortionem Mulieres ſæpe impellunt, Timor præſertim ſubitus & Ira repentina.

Emiſſio Aquæ Cruore tinctæ ex Utero Mulieris gravidæ, Abortionis eſt plerumq; præcurſor.

Mulie

Aphorismi. —

Mulier quæ Abortum fecit Secundas *difficilius dimittit, quam quæ ſuo Tempore peperit.*

Mulieres quæ Variolis laborantes abortiunt, non ita multo poſt plerumq; moriuntur.

Inter abortiendum ante quartum vel quintum Geſtationis Menſem, non eſt cur ſollicitus ſis de Fœtûs poſitione quem, præ ejus exiguitate, Natura nullo negotio abjectura ſit, qualiſcunq; Poſitio contigerit.

Cum in Abortibus intra duos vel tres primos Geſtationis Menſes, factis, Uterus ad menſuram Fœtûs tantum aperiatur, non raro ſit ut Placenta, ampliorem tunc temporis modum ſortita, diutius in Utero retineatur.

Fœtûs magnitudo mortui in Abortiis non ſemper ea eſt quam ex Geſtationis intervallo in quo abjiciuntur expectare licet, quippe, magnitudinem ſemper eandem habet ad quam moriens fuit provectus.

Mulieres ad Abortum procliviores, oportet, ut coitum fugiant 5 vel 6 Menſes, & cum primum ſe concepiſſe perceperint, ut quam maxime quieſcant.

Placentæ ſchirroſæ ſæpe Abortionem inferunt, cum jam grandior factus eſt Fœtus, iſtiuſmodi enim Placentæ obſunt, quo minus Alimenti ſatis idonei ſubminiſtretur.

Infantes præmaturo Partu editi etſi vivant, raro vocem exprimunt ante finitum tertium Menſem, cum nondum

nondum valeant Pulmones ad vagitus expreſſo aere exciendos.

Abortus, quos ipſæ Mulieres ſibi excitant, multo majore fiunt Vitæ periculo, quam qui nulla miniſtrante violentiâ ſponte fiunt.

Quibuſdam Mulierculis tenera adeo debiliſque eſt ſuarum Partium compages, ut vel leviſſimâ Cauſa ut puta, Brachio inconſultiùs extenſo, Abortum faciant.

Sæpenumero inveniuntur Mulieres, quæ primis Geſtationis Menſibus Abortum faciant, ex ſolâ temperie ſanguineâ.

Ut violentior aut mitior eſt Cauſa ita majus vel minus Periculum Abortus afferunt, ſive ex Medicamentis abortivis, ſive ab externa Injuria, oriantur.

Non poteſt fieri ut Mulier, abjecto gemellorum altero, ad juſtum terminum alterum geſtet.

De Puerperis earumque Morbis.

- Post Partum agenda
  - Placenta seu secundæ
    - Extrahenda.
    - naturaliter quomodo expellatur
    - Retentæ
      - Signa
        - Dolores quasi parturientium.
        - Gravitas in Utero.
        - Sanguinis Profluvium.
      - Effectus
        - Sanguinis Fluxus lethalis.
        - Gangrena.
      - Expulsio promovenda
        - Manu
        - Injectionibus } Qualibus ?
        - Enematibus }

APHOR. *Placentæ crassiores, duræ præsertim et schirrosæ multò majore negotio, quam tenuiores & molliores extrahuntur.*

Color sæpe & substantia Placentæ, non vana dant Indicia Valetudinis Puerperæ.

Placentâ in Utero relictâ post præmaturé abjectum Partum, si non satis pateat Os Uteri ut Manu sine Injuria extrahatur, minus Periculi futurum est si Naturæ committatur Expulsio.

Placenta sæpe, non tam ex adhæsione ad Uterum, quam ex Ore Uteri contracto ægré extrahitur.

Multo tutius est Placentam Manu cautè educere, quam Catharticis & Diureticis medicamentis expellere.

Perperám agunt illi qui aliquamdiu post Partum Mulierem dormire vetant, nihil enim somno, (quem ipsa Natura suadet) præsentiús est ad reficiendas vires, et ad deleniendas Perturbationes Puerperii Doloribus concitatas.

Pudenda Mulierum nullis astringentibus lavanda sunt, intra quindecim continuos post Partum Dies.

Ventres Mulierum à Partu, dum LOCHIA *defluunt, leniter admodum fasciari debent.*

Cavendum

Post Partum agenda

- Cavendum ne frigido lædatur Uterus.
- Labiis applicentur
  - Emollientia.
  - Leniter discutientia.
- Lac
  - alliciendum
    - Calore / Oleosis — cum Suctu
  - avertendum
    - Discutientibus.
    - Astringentibus.
    - Enemate repetito.
- Enema alternis Diebus interjiciendum. Unde?
- Conservanda sunt Lochia.

Usus & Abusus vesicantium in medelam Febrium Puerperarum, Quæ?

De Venæsectione puerperarum Cautiones.

Lochia.

- Quid ?
- Duratio ? ad Dies quindecim plus minus
- Bonorum Signa
  - Color gradatim mutatus.
  - Consistentia æqualis.
  - Nullus Fœtor.
  - Quotidiana diminutio.
- Nimiorum Causæ
  - Vasorum apertio nimia seu laceratio.
  - Sanguinis
    - copia.
    - tenuitas.
    - acrimonia.
- Nimiorum Effectus
  - Syncope.
  - Convulsiones.
  - Pallor Vultus.
  - Debilitas.
  - Crurum Tumor.
- Curatio
  - Manu removenda sunt Sanguinis Coagula, &c.
  - Victûs ratione.
  - Quiete.
  - Sanguinis missione paulàtim, & per intervalla.
  - Fotibus ex oxycrato, &c.

- Lochia Suppressorum
  - Causæ
    - Uteri Inflammatio.
    - Alvi Fluxus.
    - Animus Depressus.
    - Adstringentium Usus.
  - Symptomata
    - Febris.
    - Dolor
      - Capitis.
      - Mammarum.
      - Renum.
      - Lumborum.
      - Uteri.
    - Ventris Tumor.
    - Spiritûs Difficultas.
    - Cordis Palpitatio.
    - Syncope.
    - Convulsiones.
    - Delirium.
  - Curatio
    - Enemate.
    - Venæsectione.
    - Salibus aperientibus.
    - Paregoricis.
  - Effectus
    - Sphacelus Uteri.
    - Mors.

APHORISMI.

Sanguis uterinus qui excontinenti Partum sequitur, vermilium colore refert & brevi grnmescit, reliquo Corporis Sanguini nequaquam absimilis.

Errant sane qui Lac Mammarum per Uterum Puerperarum dimitti credunt, cum nullum sit vasculum qui deduci queat.

Is erit Lochiorum modus qui Infantis, utrunque fuerit sive suo tempore, sive præmaturé editus, sive Mas, sive Fæmina.

Coeuntes citò nimium a Partu, Mulieres sibi Lochiorum Tempus producunt, Uteri continuatâ Fluxione, ex Irritatione Partium. *Lochiis*

APHORISMI. — *Lochiis derepentè & omnino suppressis in primis à Partu Diebus, maximé periclitantur Fœminæ nisi quamprimam aliquod Remedium adhibeatur, Humores enim in vasculis repressi, Inflammationem Uteri, aliaque multa mala inferunt.*

Suppressio Lochiorum quæ Partum sequi debent, plus habet incommodi, quam Mensium Intermissio.

Si suppressis Lochiis inflammetur Uterus, è Brachio, potiús quam e Pede, mittatur Sanguis.

Animi angores, Mulieribus nunquam magis quam in Puerperio obsunt, tum enim impedimento sunt, quo minus effluant Lochia.

Mulieres quæ prægrandes Infantes enixæ sunt, sæpe continuó post Partum Profluvio Sanguinis laborant, quia Placentæ grandiores, ad grandiores attinent Infantes, quorum vasa perinde atque Uteri vasa, perampla sunt.

Mulieres quæ post Partum immodica profluvia solent pati, Sanguinem e Brachio amittere, bis terve inter Utero gestandum, semel etiam Partu appropinquante, debent.

Mulieres quæ in Puerperio immodica passæ sunt profluvia, maximos Capitis Dolores, & Febriculositatem, complures Dies experiuntur, diu manet in Vultu pallor, Crura etiam non raró tumefacta sunt.

Mulieres quibus in Puerperio immodica profluvia contigêre, à Coitu per tres totos Menses abstinere debent, primisque post Partum menstruis in Lecto, quam maxime quiescere.

Dolores

- Dolores â Partu
  - Unde?
    - a Sanguinis
      - Copia.
      - Craſſitie.
      - Acrimonia.
    - a Flatibus
    - ab anguſtia Vaſorum.
    - a Frigore in Uterum ſuſcepto.
  - Curatio?
    - interna
      - Sanguinis
        - Craſſitiem attenuantibus.
        - acrimoniam temperantibus
    - externa
      - Vaſa Uteri laxantibus.
      - Fotibus.
      - Emplaſtris umbilico applicitis.

APHORISMI. *Mulieres ſecundis Doloribus à primo Partu minus quam à futuris ſunt obnoxiæ.*

Secundi Dolores quos Mulieres patiuntur, è Grumis Sanguinis in Utero coagulatis, & poſt Partum retentis plerumq; oriuntur.

- Mammarum Inflammatio
  - Unde?
    - ob Lactis Abundantiam
    - Concretionem, &c.
  - Curatio
    - Victu humectante refrigerante
    - Venæſectione
    - Blandâ Purgatione
    - Cataplaſmatis, &c.

APHORISMI. — *Aſtringentia quibus utuntur Puerperæ ſtudentes mammarum formam conſervare, cum lac Infanti præbere nolunt, ibi tumores ſæpe moleſtas et apoſtemata, præcluſis humorum meatibus pariunt.*

Cum primùm mammarum apoſtemata fuerint maturata Satis, detut exitus humoribus, ne diutiùs æquo

APHORISMI. — *æquo retenti acescant, atq; ipsas glandes, et lactis vascula conrodant.*

Tumores schirrosi mammarum, lateri arctiùs adhærentes, in Cancros plerumq; transeunt.

Contusiones Fissuræ	Unde? Curatio?	Fomentatione. Emollientibus.

De Puerperarum Febribus.

Febres Puerperarum:

- Febris Lactis peculiaris. Milliaris. Putrida. Tertiana. Continua & reliquæ. — Singularum Definitiones
- Causa proxima Morbi & semper conjuncta—Quæ?
- Partes affectæ seu Situs Morbi —— Quæ?
- Viæ & Meatus per quos Malum progreditur—— Quales?
- Signa Diagnostica inseperabilia, seu Pathognomonica, à quibus Indicationes Curativæ semper sumi debent — Quæ? Quare?
- Symptomata plerumq; concomitantia——Quæ? earumq; accurata Distinctio—Quare?
- Indicationes Curativæ —— Quæ?
- Methodus medendi, seu Curatio ——Quæ?

Febris Lactis circa tertium aut quartum Puerperii Diem accidere solet, cum Lac in Mammis copiosiùs generari incipit, & inter triduum vel quatriduum, nempe circa nonum Diem plerumq; Sudore solvitur; si vero Diaphoresis impeditur à frigore incautè admisso, illa Febris, quæ perse

ſe ſalutaris erat, & paucis in Diebus ceſſatura, in Putridam periculoſam mutatur.

Febres putridæ Puerperiis ſupervenientes à tribus Cauſis oriuntur —— Quænam ſunt?

Victus in Febribus Puerperarum —— Qualis?

Quo tempore Sanguinis Miſſionem tutius celebretur?

Cautinoes quædam de ea re.

Quando exhibenda Purgatio? Cautiones.

In Alvi Fluxu, cum Lochiorum vacuatione conjuncto — Cautiones Quædam.

Evacuatio Sanguinis inciſâ venâ miſſi, in iis Febribus curandis, quæ cæteris *Graviditatis* aut *Puerperii* ægrotationibus nonnunquam ſuperveniunt, plerumq; neceſſaria eſt; hanc autem evacuationem ſimul & ſemel copioſè fieri debere inter iſtiuſmodi Febres haud facile conceditur, cum per intercapedines æqué utiliter & multo tutiús Sanguis poteſt quaſi interciſé detrahi: Idq; mihi in hâc Urbe celeberrimâ laté quadantenús Artem medicam exercenti, plus viginti annorum uſus comprobavit. Imo vero in quibuſcunq; Febribus, ſicut ego exiſtimo cauto opus eſt maximo, ne copia ſanguinis larga uno tempore mittatur, quoniam effectus idem, ſi interpoſitis intervallis fiat, plerumq; ſequatur, et iis incommodis, quæ temeré effuſo ſanguine oriuntur, difficile ſit mederi.

Sanguinis quidem miſſionem, in omnibus febribus curandis præcipuum eſſe remedium, inter omnes convenit; quæ veró ut idoneo tempore et ad juſtam menſuram fiat (ratione habitâ et roboris ægrotantis et vis conſtractivæ vaſculorum,) limato opus eſt judicio: Experientia enim quotidiana docet, plurimúm nunc boni nunc mali inde provenire, nec ubi profutura ſit ubi obfutura evacuatio ſatis ſemper conſtat. *Regulam* igitur *de venæſectione tutó peragendâ*, quæ me nunqnam fefellit, quamq; ideó obſervatu digniſſimam cenſeo, (ſub dubiis præſertim *indicationibus*,) lubens impertiar.

Diminutio autem quantitatis ſanguinis, et *momenti* auctio præcipuos eſſe venæſectionis effectus, in confeſſo eſt; ſed ne ægrotantis vires

vires ſimul imminuantur cautio eſt, quod quidem futurum ſit necne ante rem peractum dignoſcere, is eſt nodus quem nullus unquam Auctor, quem mihi legiſſe contigit, expedivit. Atqui ſi ex miſſo ſanguine ægrotanti vires defecerint, et ſanguinis adaucta fuerit copia quæ imminui debuerat, (idq; non raró fit) maxima ſequentur incommoda, & parúm valebunt *potiones cardiacæ*, ad vires, intempeſtivé effuſo ſanguine, reficiendas.

Bellinus abundé ſatis demonſtravit *momentum* Sanguinis per venæſectionem et augeri et diminui poſſe, cauſaſq; utriuſque effectus addidit. Docetq; idem præſentes ægrotantis vires, ſive quantitatem ſive qualitatem Sanguinis reſpicias, eſſe conſiderandus, nullibi tamen, (quod ego ſciam,) in hác re judicandi methodum plané tradit.

Methodus autem, quam unicé certam inveni, et quam iis qui præceptis ſe meis tradiderint commendo hæc eſt. Quandocunq; ſanguinem mitti juſſeris, (in rebus præſertim dubiis,) digito ægrotantis venæ continuó ab inciſâ venâ admoto obſervandum fortiores an languidiores, (effluente ſanguine,) fiant, ictus, (idq; ex ſolâ unciâ permiſſâ obſervatione ſedulâ dignoſcatur ;) ſi fortiores fiunt ictus, tutó potes pergere ; ſin minus, vel ſi languidiores fiunt, incommodis afficietur maximis ægrotans, niſi ſtatim deſinatur: Nam cum cor detracto Sanguine debilitatum ad *Momentum* ſanguinis ſuſtentandum minús ſufficiat, reſidui Sanguinis *lentor* angebitur, et *ſecretiones* impedientur, quæ ſanguinis *Quantitati* incrementum, *Qualitati* vitium, (cum omnino aliud deſideretur ſcilicit, ut diminutâ quantitate emendetur qualitas,) non ſine ſummo ægrotantis damno ferent. Hanc igitur Regulam, quam ſolam eſſe certam affirmare auſim, & cujus præſtantiam experientia probavit multa, non poſſum non vehementer tanquam fidam ducem commendare, quotieſcunq; res in dubio fuerit ; eamq; multó utiliorem inventum iri, quam primó crederetur perſuaſum habeo : Illud autem certó ſcio mihi maximo ſemper uſui fuiſſe in operâ ægrotantibus præſtandâ : Siquando etenim in ambiguo ſit an venæ ſectionem indicationes poſtulent, hâc adhibitâ regulâ, tutó tentari poteſt, forſan ad ægrotantis commodum ; certé ſine ullo periculo, cum nunquam, ſi vel leviſſimæ adſint *indicationes* venæſectione opus eſſe, ſit cur ex unciâ ſanguinis unicâ detracta damnum aliquod timeatur.

Quoniam

Quoniam igitur non parum refert impuné aliquid poſſe in rebus dubiis experire, idque non ſine ſpe ægrotanti fore remedio, hanc utilem *cautionem* minimé fore neglectam confido: Præſertim cum in omnibus tam *acutis* quam *chronicis* morbis, venæſectionis conſequentia ſint incerta, et ea eſſe poſſunt quæ minimé vellemus: Et cum *vis contractiva* vaſculorum ſemper, ante miſſum Sanguinem, et inter ambiguas *indicationes* præcipué, perpendi debet, hac regula, quam tradidi, qui ſemper fuerit uſus, et ægrotantis ſaluti et opinioni ſuæ optimé conſuluerit.

De Uteri Deſcenſu, Inflammatione, Scirrho, & Cancere.

- Deſcenſus Uteri.
  - Symptomata
    - Dolor
      - Renum.
      - Lumborum.
      - Uteri.
    - Gravitas in Pelve.
    - Urinæ ſuppreſſio.
  - Curatio
    - Evacuatione Abdominis.
    - Situ idoneo.
    - Venæſectione.
    - Fomentatione.
    - Reductione.
    - Peſſario.
    - Anſtringentibus Topicis.

Aphorismi. — *Deſcenſus Uteri, ex Puerperio difficili frequentiús fiunt.*

Uterus ita totalitur inverſus ut reduci nequeat, ſi eo ipſo quo contingit die, Mulierem non interimat, nunquam non Mortem ab continuam ſanguinis fluxionem, tandem adfert.

APHORISMI. — *Mulier, cui descensus Uteri est, nullâ ventris ligaturâ uti, nullum onus gravius gestare aut tollere debet; si autem descensus sit diutinus, pessarium adhibeat.*

Uteri Inflammatio
- Signa
  - Uterus: Tumidus. Dolens. Gravis. Tensus.
  - Dolor ab expulsâ Urinâ / Alvo — Auctus.
  - Febris vehemens.
  - Spirandi Difficultas.
  - Singultus.
  - Vomitus.
  - Convulsio.
- Effectus
  - Abscessus.
  - Schirrus.
  - Cancer.
  - Sphacelus.
  - — Mors.
- Curatio
  - Venæsectione repetitâ.
  - Diæta refrigerante.
  - Enemate.
  - Injectione emolliente. / anodyna.

APHORISMI. — *Inflammatio uteri multum habet periculi, tum autem maximé cum mulieri in primis à difficili Partu diebus accidit.*

Inflammato utero Cathartica nunquam non nocent.

APHORISMI. — *Singultus, vomitus, Convulsio, Delirium, Venter supra modum distentus, Puerperæ, cui inflammatur uterus, repentinam Mortem portendunt.*

Inflammato Utero adeo coarctatur os tincæ, ut, si quid alieni inhæreat, nec expelli, nec extrahi possit.

Uteri Schirrhus
- Signa
  - Os Uteri
    - majus.
    - brevius.
    - magis inæquale.
    - durius.
  - Uteri moles aucta.
  - Gravitas in Pelve.
  - Urinæ Incontinentia.
  - Dolor
    - Renum ;
    - Inguinis ;
    - Femorum ;
    - Qualis ?
- Curatio
  - Refrigerantibus Evacuationibus.
  - Chalybeatis.

APHORISMI. — *Schirrhus in utero malum est pertinacissimum, & plura sæpe secum affert quæ Morte demum desinunt, quia præ tumore, supervacuis humoribus liber exitus non datur.*

Cathartica efficaciora, si Uterus schirro afficitur, nocent.

APHORISMI.— *Schirrhus in Utero, in carcinoma immedicabile, sæpe transit.*

Schirrhus in Utero, Mulierem sterilem & valetudinariam, per totum Vitæ reliquum tempus reddit.

Tumores alterum uteri latus juxta Inguen, aliquando post puerperium dolore afficientes, ægre nec sine prolixâ curatione sanantur; Qui si forté suppurati eruperint, Mulieris Vita periclitatur.

- Cancer Uteri
  - Signa
    - Schirrhi Signa.
    - Dolor in Utero pungens.
    - Sanies
      - Serosa.
      - Fætida.
      - Nigra.
      - Cruenta.
    - Fluxus Sanguinis
      - sinceri.
      - coagulati.
    - Ulcus in Ore Tincæ
      - sordidum.
      - inæquale.
    - Dolor ab expulsâ
      - Urinâ } auctus.
      - Alvo } auctus.
  - Effectus? Hæmorrahagia lethalis.
  - Curatio? tota palliativa
    - Refrigerantibus.
    - Emollientibus.
    - Lacteis.
    - Anodynis.

APHO-

APHORISMI. — *Ulcera malâ Corporis temperie orta quæ ipsum Uterum, vel ejus Orificium afficiunt, in* Cancros *immedicabiles nunquam non transeunt.*

Cancer Uterinus, post annos aliquot extremos inter angores et cruciatus protractos, quamcunque affecerit, miserè tandem perdit.

Mulieres circiter annum ætatis quadragesimum vel quadragesimum octavum, Cancris magis sunt obnoxiæ, quam antea, tum enim earum menstrua aut omnino cessant, aut justis intervallis non fluunt.

Carcinomata vel præcedunt, vel sequuntur Profluvia sanguinis quæ si mulieri sexagenariæ, quam menstrua jamdudum deseruere, contigerint, mortemq; tandem inferunt.

Mulieres Coitûs expertes, rarissimé cancris uterinis afficiuntur.

De Morbis Infantium recens natorum, nec non Puerorum.

Morbi Infantium
- Contusiones.
- Imbecilitas.
- Suturæ nimis apertæ.
- Ani Clausura.
- —— Prolapsus.

- Causa?
- Effectus?
- Curatio?
- Quæ?

Tormina

Morbi Infantium

- Tormina Ventris.
- Inflammatio } Umbilicalis.
- Protuberantia } Umbilicalis.
- Femoris Inflammatio.
- Aphthæ.
- Diarrhæa.
- Vomitio.
- Excoriatio.
- Exomphalos.
- Lues Venerea.
- Hydrocephalos.
- Strabifmus.
- Tuffis.
- Tuffis convulfiva.
- Pavores.
- Dolor } Aurium.
- Humiditas } Aurium.
- Putrilago Ventriculi.
- Dentitio duplex.
- Convulfio.
- Vigiliæ.
- Lumbrici.
- Atrophia verminofa.
- Urinæ Incontinentia.
- Tonfillarum Inflammatio.
- Scabies.
- Pruritus.
- Rachitis.
- Siffura Labiorum.
- Ranula.
- Tenefmus.
- Calculus.
- Perniones.
- Macies.
- Coma.

Caufa ?
Effectus ?
Curatio ?
Quæ ?

Febres Infantium & Puerorum { Continuæ. Intermittente Scarlatinæ. Hecticæ. Variolosæ. Morbillosæ. Dentitione ortæ. Verminosæ & similia. } Singularum Definitiones ?

Partes affectæ seu Situs ?
Causa proxima & semper concomitans ?
Viæ & Meatus per quos malum progreditur ?
Signa Diagnostica inseperabilia seu Pathognomonica ? a quibus Indicationes Curativæ semper sumi debent ?
Symptomata plerumque concomitantia ?
earumque accurata Distinctio ?
Indicationes Curativæ ?
Prognostica ?
Methodus medendi ?
Cavenda ?

Regimen recens Natorum ?
De Nutrice eligenda Cautiones ?
Lac vitiosum — unde ? Rectificatio — Quæ ?
Morborum Infantilium Causa ?
Indicatio — Curativa, Quotuplex ? — Qualis ?
In Curatione Febrium tenellorum prima Indicatio — Quæ ?
Puerorum paulo provectiorum Tractatio — Quæ ?

Cautiones quædam in medelam Morborum Infantium de { Purgatione. Venæsectione. Epispasticis. Narcoticis. Cardiacis. Emeticis.

Sym

Symptomata universa Morbillorum tenellorum omnium — unde? An

In medelam Dentitionis difficilis } Cautiones?
Diarrhææ Infantum }

Infantes Aphthis producendis proclives unde? Curatio?
An quæ specificè conveniunt Infantum Torminibus?
In Vomitu pertinaci a Lacte vitioso pendente, Quæ prosint?
In intervallis Convulsionum Infantum quæ sunt necessaría?
In earum Paroxysmis quæ nocent?
Quæ in Convulsionibus vehementissimis magis prosunt?
Frigus ab Infantibus facile susceptum, unde? Curatio?
Nutricis Lac nimis crassum, unde? Curatio?
Hæc Crassities Lactis plurimum nocet Infantibus — Quare?
An in ipsis Febribus purgandi sint Infantes?
In medelam Febrium omnium Cautiones quædam?
In medelam Variolarum & Morbillorum Cautiones?

APHORISMI. — *Infantes peramplis Capitibus enacti plerumq; inter Dentitionem, Convulsionibus correpti, moriuntur.*

Infantes qui venereâ Lue imbuti nascantur, haud ita multò post decedunt.

Hæc eveniunt parvis, & recens natis pueris, serpentia Oris Ulcera, Aphthæ dictæ, Vomitiones, Tusses, Vigiliæ, Pavores, circa Umbilicum Inflammationes, Aurium Humiditates.

Ad dentitionem vero progressis, Gingivarum stimulantes Prurigines, Febres, Convulsiones, Alvi profluvia, idq; præcipue cum Caninos Dentes emittere cœperint, & iis, qui maxime crassi sunt, & Alvos duras habent.

APHO-

APHORISMI.

At iis paulum Ætate progressis, Tonsillarum Inflammationem, Vertebræ quæ ad Occipitium est interiorem in partem Impulsiones, crebræ anhelationes, Calculi, Lumbrici rotundi, alii tenues, & minuti, in recto intestino orti, Ascarides dicti, Satyriasmi, Strumæ, & alia Tubercula, præcipùe verò prædicta.

Adhuc autem ætate provectioribus, & ad pubertatem progressis, ex iis multa, et Febres diuturnæ magis, & Sanguinis ex Naribus Profluvia.

F I N I S.

E R R A T A.

Page 6. Line 16. lege *involucrum*. p. 9. l. 10. lege *Quó*. l. 11. lege *peregerint*. l. 18. lege *è*. p. 10. l. 10. lege *Res ita se habere possunt*. l. 24. lege *offert*. p. 16. l. 3. lege disecandus. p. 33. l. 1. lege supinam. p. 36. l. 20. lege *Modo*. p. 42. l. 15. lege diligentissime. p. 44. l. 17. lege quoad. p. 47. l. 16 lege *est*. l. 17. lege justo. p. 48. l. 25. lege Mulierum Mortuum Autopsia. l. 26. lege Tubas Fallopianas. p. 56. l. 8. lege impedimento. p. 57. l. 24. lege Hic. p. 58. l. 14. lege Sanandum. p. 61. l. 26. lege *Colicam*. p. 80. l. 8. Gangrena. p. 81. l. 9. lege injiciendum. l. 12. lege *Puerperarum*. p. 82. l. 24. lege *grumescit*. p. 84. l. 29. lege *detur*. p. 86. l. 8. lege Cautiones. l. 10. lege evacuationes. p. 87. l. 2. lege peractam. l. 11. lege considerandas.

Prefat. p. iv. l. 4. lege benigne. p. vi. l. 18. lege nullus.

INDEX.

... published

By *J. CALLOW, Bookseller,*

No. 10,

CROWN COURT, near PRINCES STREET, SOHO,

Who gives the full Value for Libraries, or Exchanges Books.

1 OBSERVATIONS on Maniacal Disorders, by William Pargeter, M. D. 8vo. 1s 6d, *sewed*

2 Formulæ Medicamentorum Selectæ, by the same Author, 12mo. 1s 6d, *sewed*

3 Blumenbach's Essay on Generation, translated by Dr. Crichton, *sewed*, 2s

4 A Treatise on the Extraction of the Cataract, by D. Augustus Gottlieb Richter, translated from the German, with Notes by the translator, *boards*, 2s

5 Practical Observations on the Cure of Hectic and Slow Fevers, and the Pulmonary Consumption; to which is added a Method of Treating several kinds of Internal Hæmorrhages, by Moses Griffith, M. D. of the Royal College of Physicians, *a new edition, sewed*, 2s

6 Compendium of Anatomy for Students in Surgery, and the Arts of Designing, Painting illustrated by 12 plates, &c. *sewed*, 2s 6d

7 Penrose's Letters, Philosophical and Astronomical, 6s, *boards*

8 Medical and Chirurgical Review, published every two months, 24 numbers, forming the first 4 volumes, *half-bound*, at 10s each

NB. Number 25, 26, 27 and 28 being all that is yet published at 1s 6d each, or any number separate

9 Innes's Short Description of the Human Muscles, chiefly as they appear on Diffection, together with their several Uses, and the Synonyma of the best Authors, a new edition, greatly improved by Alexander Monro, M. D. *bound in red*, 2s

10 Plenck's Hygrology, or Chemico Physiological Doctrine of the Fluids of the Human Body, translated by Dr. Hooper, *boards*, 5s

11 Medical (The) Diary, for the Year 1799, containing ruled pages for each Day's Business, a correct List of the London and Edinburgh Royal Colleges of Physic, an Alphaberical List of Surgeons and Apothecaries, &c. an Arrangement of the Anatomical, Medical, and other Lectures, public Hospitals, &c. *sewed*, 2s

This leaf formerly pasted to verso of t.p. 2/8/89.

